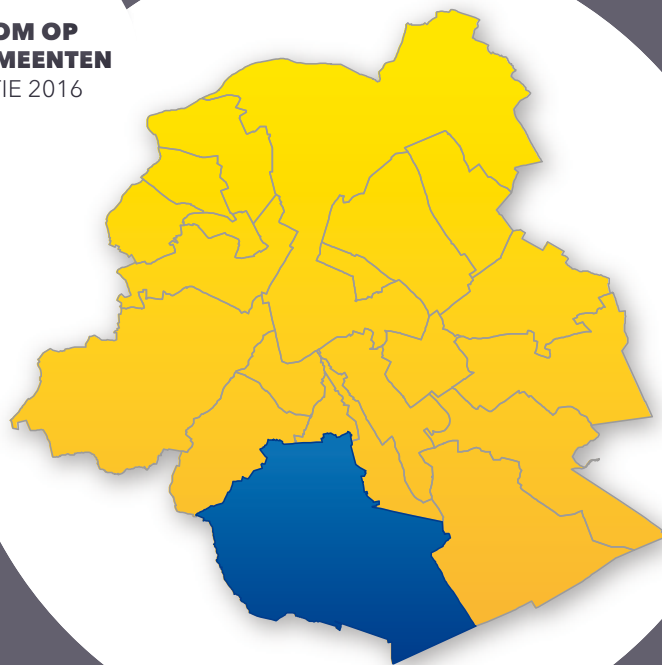




**ZOOM OP
DE GEMEENTEN**
EDITIE 2016



zoom op

UKKEL



OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN
WELZIJN BRUSSEL



OBSERVATOIRE DE
LA SANTÉ ET DU SOCIAL
DE BRUXELLES



COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE



INSTITUT DE RECHERCHES
INTERDISCIPLINAIRES SUR BRUXELLES
UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES



UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

Realisatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel
Institut de recherches interdisciplinaires sur Bruxelles -
Université Saint-Louis - Brussel (directie: Benjamin WAYENS)

Vertaling

Brussels Translation

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA,
Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl

Voor meer informatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Roger KALENGA-MPALA
Perspective
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel
bisa@perspective.brussels – www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT en Sarah LUYTEN
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
observat@ggc.irisnet.be – www.observatbru.be

Depotnummer

D/2016/9334/16
D/2016/6374/264

Het rapport mag gekopieerd worden mits vermelding van de bron:

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad
(Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom
op de gemeenten: Ukkel.

Ce document est également disponible en français.

1. UKKEL EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN

4

2. BEVOLKING

9

- | | | |
|------|---|----|
| 2.1. | Evolutie en loop van de bevolking | 9 |
| 2.2. | Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht | 10 |
| 2.3. | Nationaliteiten | 12 |
| 2.4. | Huishoudens | 13 |

3. JONGE KINDEREN

14

- | | | |
|------|--|----|
| 3.1. | Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar | 14 |
| 3.2. | Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid | 14 |

4. ONDERWIJS

16

- | | | |
|------|--|----|
| 4.1. | Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar | 16 |
| 4.2. | Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van scholing en onderwijsvorm | 17 |
| 4.3. | Schoolachterstand | 18 |

5. ARBEIDSMARKT

19

- | | | |
|------|---|----|
| 5.1. | Socio-economische positie van de bevolking | 19 |
| 5.2. | Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad | 20 |
| 5.3. | Profiel van de niet-werkende werkzoekenden | 21 |
| 5.4. | Deeltijdse werknemers | 21 |

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

22

- | | | |
|------|------------------------------|----|
| 6.1. | Binnenlandse werkgelegenheid | 22 |
| 6.2. | Ondernemingen | 23 |
| 6.3. | Evolutie 2006-2013 | 24 |

7. INKOMENS

25

- | | | |
|------|---|----|
| 7.1. | Fiscale inkomens | 25 |
| 7.2. | Personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen | 28 |
| 7.3. | Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV) | 29 |

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

30

- | | | |
|------|---|----|
| 8.1. | Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën | 30 |
| 8.2. | Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven | 30 |
| 8.3. | Investeringen | 32 |

9. HUISVESTING

33

- | | | |
|------|---------------------------------|----|
| 9.1. | Kenmerken van het woningbestand | 33 |
| 9.2. | Sociale woningen | 35 |
| 9.3. | Huurprijs en vastgoedprijzen | 35 |

10. GEZONDHEID

36

- | | | |
|-------|--------------------------------|----|
| 10.1. | Gezondheid van de pasgeborenen | 36 |
| 10.2. | Algemene gezondheidstoestand | 38 |

WOORDENLIJST

41

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

45

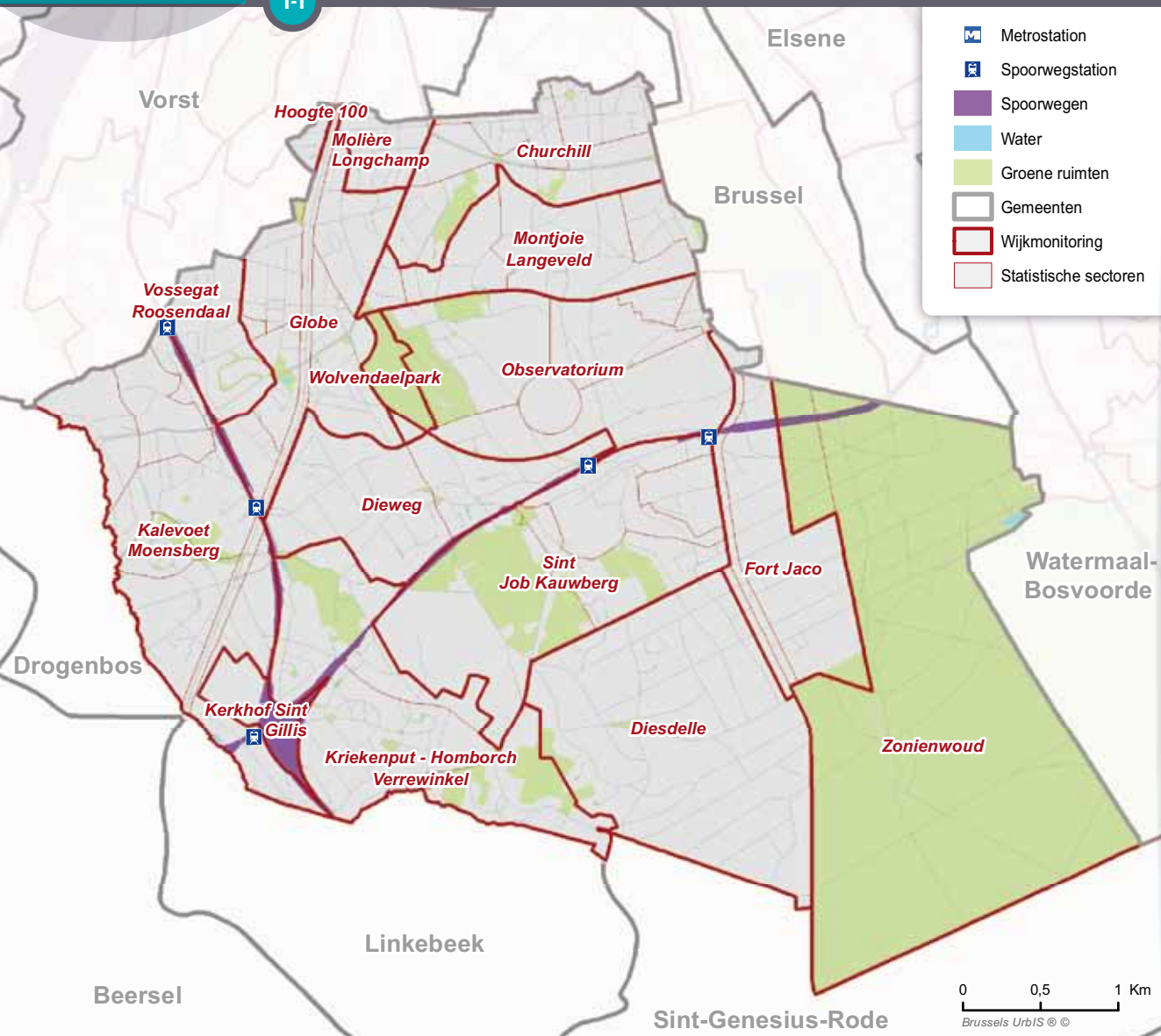
VOOR WIE MEER WIL WETEN

46

1. UKKEL EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN¹

1-1

Referentiekaart van Ukkel



LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED

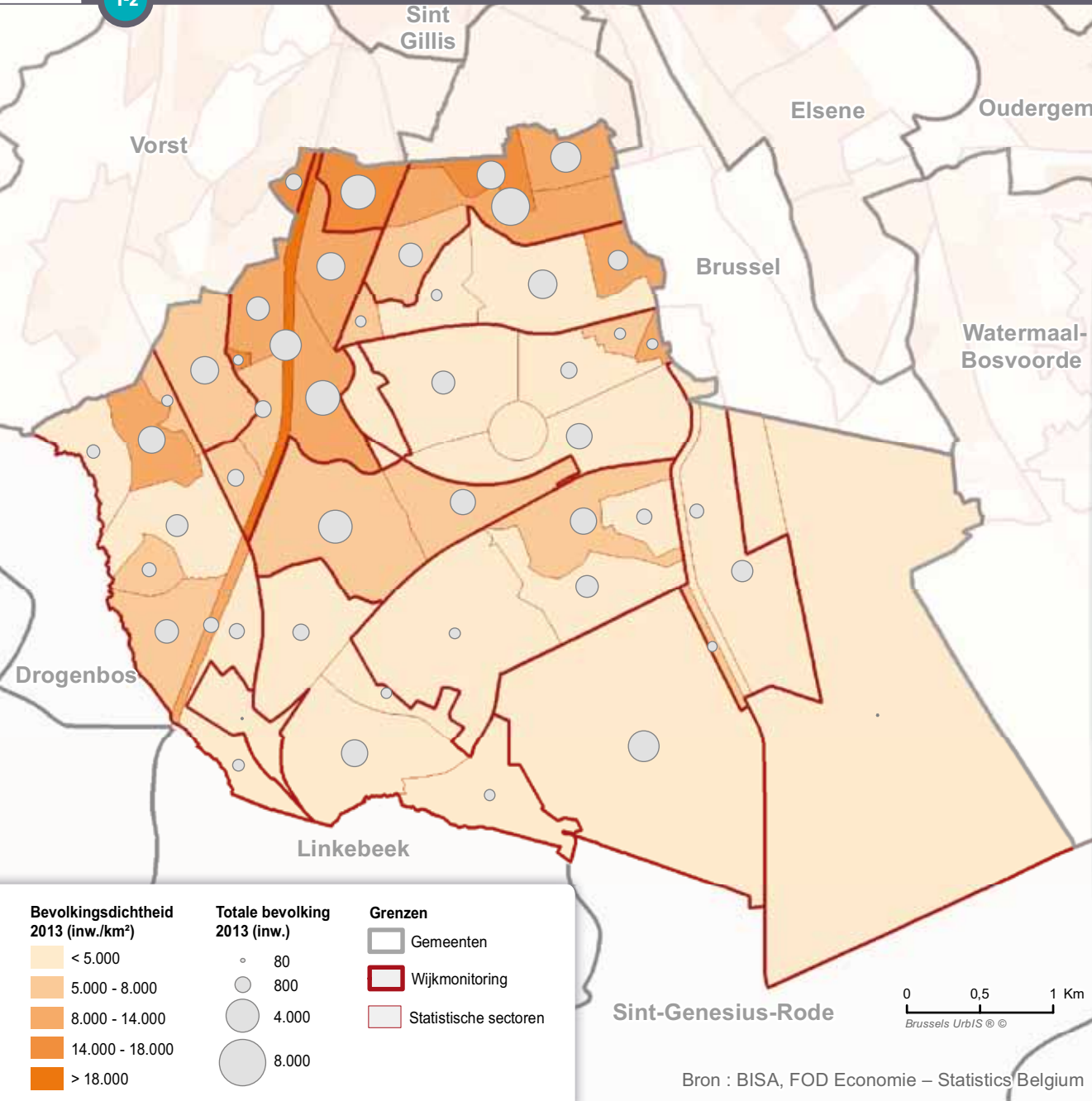
Ukkel is een gemeente in het zuiden van het Brussels Gewest (22,9 km², 14 % van het gewestelijk grondgebied). Ze grenst in het noorden aan Vorst en Elsene, in het oosten aan Stad Brussel (Louizalaan, Terkamerenbos) en Watermaal-Bosvoorde (Zoniënwood) en in het zuiden aan Sint-Genesius-Rode, Drogenbos en Linkebeek (Vlaams Gewest). Er lopen meerdere structurerende wegen door de gemeente, meer bepaald de Alsembergsesteenweg en de Waterloosesesteenweg.

De **referentiekaart 1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld in de statistieken wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, meer bepaald de **statistische sectoren**² en de **wijken** van de Wijkmonitoring. De gemeente Ukkel telt 16 wijken, waarvan er één bestaat uit het Zoniënwood. De grenzen van deze wijken vallen niet steeds samen met de gemeentegrenzen omdat ze op meerdere gemeenten kunnen liggen, wat de continuïteit van de bebouwing benadrukt. Volgende liggen op het grondgebied van meerdere gemeenten: Zoniënwood (Ukkel, Watermaal-Bosvoorde, Oudergem en Sint-Pieters-Woluwe), Vossegat-Roosendaal, Hoogte 100 en Molière-Longchamp (Ukkel en Vorst) en de wijk Fort Jaco (Ukkel en Stad Brussel).

¹ Op het einde van het document vindt u een selecte bibliografie, pagina 46.

² De blauwgekleurde woorden worden in de woordenlijst op het einde van dit document gedefinieerd.

1-2 Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Ukkel, 1 januari 2013



De **bevolkingsdichtheid** is relatief laag (3 548 inwoners per km²) in Ukkel. Er zijn meer en grotere gebouwen in het noorden van de gemeente en hun aandeel daalt naarmate men het zuiden nadert, wat betekent dat het noorden de grootste bevolkingsconcentratie kent **1-2**.

De gebouwen van de gemeente

Het stadsweefsel van Ukkel, dat oorspronkelijk werd bepaald door een eerste peri-urbanisatiegolf van welstellende Brusselaars, beperkt zich niet tot de talrijke villa's die in de hele gemeente te vinden zijn. Het omvangrijke grondgebied van de gemeente huisvest een relatief gediversifieerd woningpark: rijwoningen en appartementsgebouwen in het noorden en langs de steenwegen (die het gemeentelijk grondgebied structureren in een netwerk). Deze steenwegen hebben dan ook een meer uiteenlopende bevolking. Er zijn ook volkswijken, meer bepaald in het zuiden van de gemeente, maar ook in het noorden en het westen op de grens met Vorst en Elsene.

De bebouwing van de gemeente getuigt van een zekere **diversiteit**. De gemeente telt heel wat **dorpskernen**, die al veel langer bebouwd zijn en die over het algemeen op de weg naar het centrum van Brussel liggen (Ukkel-centrum, de Katwijk, Langeveld, Dieselle, Sint-Job, ...). Rond 1930 bereikt de bebouwing in het noorden van Ukkel de agglomeratie, zij het nog niet heel dicht, want talrijke percelen blijven onbebouwd.

Twee vroegtijdige bebouwde assen ontwikkelden zich, de ene langs de Brugmannlaan en de Alsebergsesteenweg, die zich uitstrekt tot het station Ukkel-Kalevoet (in dienst genomen rond het einde van de 19^{de} eeuw); de andere langs de Waterloosesteenweg met de verkaveling van terreinen tot Fort-Jaco en verder voor grote **villa's**. Tussen deze twee luchtige stadsassen blijven lange tijd uitgestrekte onbebouwde ruimtes bestaan, van Sint-Job tot het Engelandplateau en het Homborchplateau en tot het Verrewinkelbos. De verdichting van de bebouwing en het opvullen van dit landelijke deel

gebeurt tussen 1930 en 1970, hoofdzakelijk in de vorm van paviljoenen, maar ook hier en daar in de vorm van sociale huisvesting in tuinvijken.

Van het begin van de bebouwing tot het einde van de 20^{ste} eeuw werden bepaalde villa's uit het begin van de eeuw verspreid in de gemeente vervangen door **appartementengebouwen**. Het noorden van de gemeente telt echter meer appartementsgebouwen (meer bepaald de Churchillwijk).

Kenmerken van de gebouwen in het algemeen en sociale woningen

De **verstedelijking** van Ukkel, een gemeente van de **tweede kroon**, begint later dan in de gemeenten van de **eerste kroon**. Heel oude woningen - gebouwd voor 1919 - maken slechts 5 % uit van het woningpark in Ukkel. Een derde van de woningen werd gebouwd in het interbellum en meer dan de helft tussen 1946 en 1980. Grote woningen zijn oververtegenwoordigd in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde, net als de halfopen of open bebouwingen.

Er zijn weinig sociale woningen in verhouding tot het aantal huishoudens: meer bepaald 5 sociale woningen voor 100 huishoudens in de gemeente, wat minder is dan het gewestelijke gemiddelde. De gemeente heeft een tuinvijk: Homborch. De andere sociale woningen zijn geconcentreerd in de **statistische sector** Melkriek en, in mindere mate, in de statistische sector Merlo (in de **wijk** Kalevoet-Moensberg).

Groene en natuurlijke ruimten

Ongeveer een vijfde van de openbare groene en recreatieve ruimten van het Brussels Gewest bevindt zich in Ukkel. De gemeente bezit immers talrijk **groene, natuurlijke en semi-natuurlijke ruimten**, meer bepaald in het zuiden. Naast het Zoniënwoud is er de Avijlvlakke in Sint-Job, deze van Kauwberg, het Engelandplateau (waarvan het nieuwe kerkhof van Ukkel een deel in beslag neemt), de eigendommen Papenkasteel en Kinsendael, delen van de stroomgebieden van de Geleysbeek, stroomafwaarts van de Alsebergsesteenweg, enz.

Deze groene ruimten, waarvan er bepaalde beschermde gebieden zijn, dragen in grote mate bij tot het **groene en blauwe netwerk** van het Brussels Gewest.

Bouw en renovatie van woningen

Er worden veel stedenbouwkundige vergunningen aangevraagd in de gemeente. Meerdere braakliggende terreinen worden op korte of middellange termijn bebouwd. Ondanks de weerstand van de omwonenden worden er bijvoorbeeld geleidelijk een groot aantal woningen opgetrokken op het Engelandplateau.

Daarnaast heerst er een belangrijke dynamiek van **reconversie** of **renovatie** van oude gebouwen in Ukkel. Dat is meer bepaald het geval voor de Clinique des Deux Alices, omgevormd tot woningen. Het ziekenhuis Edith Cavell, dat in 2017 verhuist, maakt plaats voor een site die eveneens een reconversie zal kennen en zal bestemd worden voor woningen en winkels, met toch ook nog een polikliniek.

Mobiliteit

Na 50 jaar relatief isolement in de Brusselse agglomeratie te hebben gekend (toch wat het openbaar vervoer betreft) leeft vandaag de wens om zich volledig te integreren in de gewestelijke **vervoersnetten**. De daadwerkelijke komst van het GEN en een aangepast exploitatieschema zouden de situatie van de gemeente sterk kunnen veranderen, omdat de stations en haltes beter bediend zouden worden. Het gemeentelijke mobiliteitsplan wil ook de bediening van de gemeente door de MIVB verbeteren. De gemeente wordt vandaag bediend door zeven tram- en zes buslijnen, die zich vooral volgens een noord-zuidas ontwikkelen en Ukkel met het centrum van de Brusselse agglomeratie verbinden, ten koste van snelle trajecten die Ukkel met de omliggende gemeenten zouden verbinden. De gemeente zou graag hebben dat de metro op lange termijn tot Ukkel rijdt en dat een nieuwe buslijn de gemeente met Vorst en de universitaire campussen verbindt.

De groeiende vraag naar openbaar vervoer wordt mee gevoed door de hinder die de gemeente Ukkel ondervindt van het intense **woon-wegverkeer** op verschillende assen die de gemeente doorkruisen, zoals de Stallestraat, de Lorrainedreef of de Waterloo- en Alsebergsesteenweg. Als de meest zuidelijke gemeente van de Brusselse agglomeratie is Ukkel een van de belangrijkste invalswegen voor de pendelaars uit Waals-Brabant en de aanpalende gemeenten uit Vlaams-Brabant.

DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

De gemeentelijke **bevolking** groeit gestaag tussen 1900 en 1970, jaar waarin er ongeveer 79 000 inwoners zijn. Het laatste kwart van de 20^{ste} eeuw wordt daarentegen gekenmerkt door een daling van het aantal inwoners. Deze daling is meer bepaald het gevolg van de progressieve vergrijzing van de gezinnen die zich na de Tweede Wereldoorlog in de gemeente hebben gevestigd en het vertrek van hun kinderen, dat niet gecompenseerd werd door nieuwkomers. De trend is de jongste jaren wel omgekeerd, net als in de andere gemeenten van de **tweede kroon**: de cijfers van de jaren '70 worden overschreden en bereiken een historisch maximum. Tussen 2005 en

2015 is de Ukkelse bevolking gestegen met 8 % - wat wel veel minder snel is dan de stijging in het Gewest - tot 81 280 inwoners op 1 januari 2015. Dit is ongeveer 7 % van de totale bevolking van het Brussels Gewest.

In 2014 is de toename van de bevolking hoofdzakelijk het gevolg van een positief internationaal **migratiesaldo**, hoewel deze minder sterk is dan voor het Gewest. Het intern migratiesaldo is quasi onbestaand, net als het natuurlijk saldo. Het bruto **geboortecijfer** is relatief laag in Ukkel en het bruto sterftcijfer relatief hoog in vergelijking met het Brusselse gemiddelde.

Ukkel is een van de oudste gemeenten van het Gewest. De **gemiddelde leeftijd** is op 1 januari 2015 immers 41,7 jaar en een vijfde van de Ukkelse bevolking is 65 jaar of ouder. Hierdoor zijn de **economische afhankelijkheidscoëfficiënt** en vooral de **verouderingscoëfficiënt**, maar ook de **senioriteitscoëfficiënt** hoger in Ukkel dan in het Gewest. Verder is het aandeel vrouwen in de bevolking veel hoger dan in het Gewest (vrouwen hebben een hogere levensverwachting). In tegenstelling tot de gewestelijke leeftijdsstructuur, die eerder verjongt, is deze van Ukkel relatief stabiel tussen 2005 en 2015.

Koppels zonder kinderen zijn in verhouding iets meer vertegenwoordigd in Ukkel dan in het Gewest, net als - maar in mindere mate - de alleenstaande ouders, in tegenstelling tot de alleenwonenden. Deze alleenwonenden zijn voornamelijk vrouwen en vaak ouderen. Koppels zonder kinderen en alleenstaande ouderen zijn sterk vertegenwoordigd in bijna alle **wijken**, terwijl de alleenwonenden jonger dan 30 jaar vooral in het noorden van de gemeente wonen. Koppels met kinderen zijn daarentegen sterker vertegenwoordigd in het zuiden van de gemeente. Alleenstaande ouders zijn dan weer geconcentreerd in de zuidoostelijke rand van de gemeente, meer bepaald in de sociale huisvestingswijken.

Iets minder dan een derde van de bevolking heeft een buitenlandse **nationaliteit** en iets meer dan twee derde onder hen is afkomstig uit een van de landen van het Europa van de 15. De Fransen zijn veruit het best vertegenwoordigd onder de personen van buitenlandse nationaliteit in Ukkel (meer dan een derde). Dat valt gedeeltelijk te verklaren door de aanwezigheid van het Lycée français in de gemeente. Ze worden op grote afstand gevolgd door de Italianen, Portugezen en Spanjaarden. Het aantal Polen en Roemenen stijgt trouwens sinds de uitbreiding van de Europese Unie.

Sociaaleconomisch profiel

De gemeente Ukkel ligt in het zuiden van de **tweede kroon** en wordt gekenmerkt door een bevolking die een mengeling is van hoofdzakelijk heel welgestelde huishoudens, vooral in het zuiden van het grondgebied (met uitzondering van de sociale huisvestingswijken in het zuidwesten), en middenklasse- tot welgestelde gezinnen, vooral in het noorden en het oosten. Dit vertaalt zich in een van de hoogste gemiddelde **inkomens** van het Gewest, veel hoger dan het gewestelijke gemiddelde. Ook de fiscale aangiftes van extreem hoge inkomens zijn er oververtegenwoordigd.

Bijgevolg is het aandeel van de bevolking met een leefloon of een vervangingsinkomen (met uitzondering van de pensioenen) veel lager in Ukkel dan in het Gewest. Ukkel heeft echter ook bepaalde minder welstellende gebieden, meer bepaald in de sociale huisvestingswijken op de grens met Drogenbos en Linkebeek. Hierdoor en door de oververtegenwoordiging van hele hoge inkomens in de gemeente is de graad van inkomensongelijkheid, gemeten door de **Gini-coëfficiënt**, veel hoger in Ukkel dan het gewestelijke gemiddelde.

In de gemeente is 61 % van de personen van 15-64 jaar actief op de **arbeidsmarkt**. In vergelijking met het Brussels Gewest is de activiteitsgraad in Ukkel hoger voor de vrouwen en lager voor de mannen. De activiteitsgraad van jongeren (15-24 jaar) is in Ukkel lager dan in het Gewest, wat deels te verklaren is door het aantal studenten hoger onderwijs onder hen.

Minder dan 15 % van de actieve bevolking is werkloos, wat veel minder is dan het Brusselse gemiddelde. De **niet-werkende werkzoekenden** hebben een hoger diploma, er zijn meer vrouwen en er zijn meer ouderen dan het gewestelijke gemiddelde.

De **werkgelegenheidsgraad** in de gemeente is hoger dan in het Gewest voor beide geslachten, maar in het bijzonder voor de vrouwen.

Er valt wel op te merken dat de situatie op de arbeidsmarkt van de inwoners van bepaalde wijken, vooral de sociale wijken, duidelijk ongunstiger is.

Wat de **binnenlandse werkgelegenheid** betreft, telt de gemeente veel zelfstandigen. Het aandeel arbeiders op het totaal aantal arbeidsplaatsen is veel hoger dan in het Gewest, ten koste van het aandeel ambtenaren. Vrouwen bekleden de meerderheid van de arbeidsplaatsen, en dit wordt mee verklaard door het feit dat 40 % van de arbeidsplaatsen in de gemeente in de onderwijs- en gezondheidssectoren zitten. Er zijn immers enerzijds verschillende scholen op het grondgebied van Ukkel (Hogeschool Defré, Lycée français, Europese school, Decroly, ...) en anderzijds een aantal ziekenhuizen (Edith Cavell, Sint-Elisabeth, ...) en verschillende rusthuizen.

De meeste kinderen worden **geboren** in gezinnen met twee inkomens uit arbeid, wat goede materiële omstandigheden voor de jonge kinderen voorspelt. Wat de **kinderopvang** betreft, is er meer dan een plaats per twee kinderen jonger dan 3 jaar in de gemeente, en dat is een van de hoogste dekkingsgraden van het Gewest.

In vergelijking met het Brussels Gewest volgen leerlingen van het secundair **onderwijs** die in Ukkel wonen in verhouding vaker het algemeen onderwijs en in mindere mate het technisch en het beroepsonderwijs. Het aandeel jongeren met een schoolachterstand is duidelijk minder hoog in de gemeente dan gemiddeld in het Gewest. Toch heeft meer dan een jongen op vijf en meer dan een meisje op zes een schoolachterstand (twee jaar of meer).

De helft van de woningen in Ukkel wordt door hun **eigenaar** bewoond, wat veel meer is dan het gewestelijke gemiddelde. De **huurprijzen** en de **vastgoedprijzen** zijn gemiddeld hoger in Ukkel dan in het Gewest.

De aanwezigheid van een welgestelde bevolking is gunstig voor de **financiën van de gemeente** via de opcentiemen bij de personenbelasting en de roerende voorheffing. Het rendement van de personenbelasting en de roerende voorheffing per inwoner zijn immers hoger in Ukkel dan in de 19 gemeenten samen. De gewone begroting was de jongste jaren meestal in evenwicht en het gecumuleerde resultaat is systematisch positief gebleven. Toch is de gemeentelijke schuld sterk gestegen tussen 2005 en 2013.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** is hoger in Ukkel dan in het Brussels Gewest. In vergelijking met de gewestelijke situatie is het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit door tumoren van de luchtwegen lager in Ukkel, net als dat van andere ziekten van hart, vaten, spijsverteringsstelsel en luchtwegen. In Ukkel is de totale kankerscreening bij vrouwen (borst en baarmoederhals) hoger dan deze van het Gewest. Toch komt borstkanker bij vrouwen en prostaatkanker bij mannen vaker voor in de gemeente.

Gezondheid hangt af van talrijke factoren zoals de levensstijl, de fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting) en sociale omgeving (sociale en familiale ondersteuning) enz. Het sociaal statuut is door zijn link met alle andere determinanten een heel belangrijke gezondheidsdeterminant. Zo kan de relatief betere sociaaleconomische situatie van de Ukkelaars ten opzichte van het gewestelijke gemiddelde de hogere levensverwachting in de gemeente gedeeltelijk verklaren.

UITDAGINGEN

Vergrijzing van de bevolking en vermenigvuldiging van de behoeften

Er zijn in verhouding bijzonder veel senioren in de gemeente. Dit impliceert de ontwikkeling van **aangepaste diensten** voor senioren. Bovendien telt de gemeente steeds meer gezinnen met kinderen. Dit alles zorgt voor meer uiteenlopende behoeften, die niet altijd gemakkelijk te verzoenen zijn.

Behoud van de leefomgeving en de groene ruimten en aantrekken van inwoners via een gepast huisvestingsbeleid

Een groot deel van de uitdagingen van de gemeenten houdt verband met het behoud van de **leefomgeving** en van de groene en natuurlijke ruimten en het aantrekken van inwoners, vooral jonge huishoudens. Het aanbieden van nieuwe **woningen** is dus een uitdaging voor de gemeente, ofwel via nieuwe projecten die duurzaam in het leefmilieu van de gemeente passen of via de reconversie van bestaande gebouwen (zoals de site van het ziekenhuis Edith Cavell).

Ook de **toegang** tot huisvesting voor de armste inwoners is problematisch door de hoge huurprijzen en het inkrimpande huuraanbod en vooral door het lage aanbod sociale woningen op het grondgebied van de gemeente. De hoge prijs van de koopwoningen belet eveneens dat er een zekere sociale mix komt in de gemeente. En hoewel Ukkel hoofdzakelijk welgesteld is, zijn er ook enkele relatief armere wijken, meer bepaald de sociale huisvestingswijken. Het is daarom belangrijk dat de gemeentelijke ontwikkelingsplannen hier rekening mee houden en de algemene integratie van personen op het grondgebied nastreven.

Ontwikkeling van het openbaar vervoer

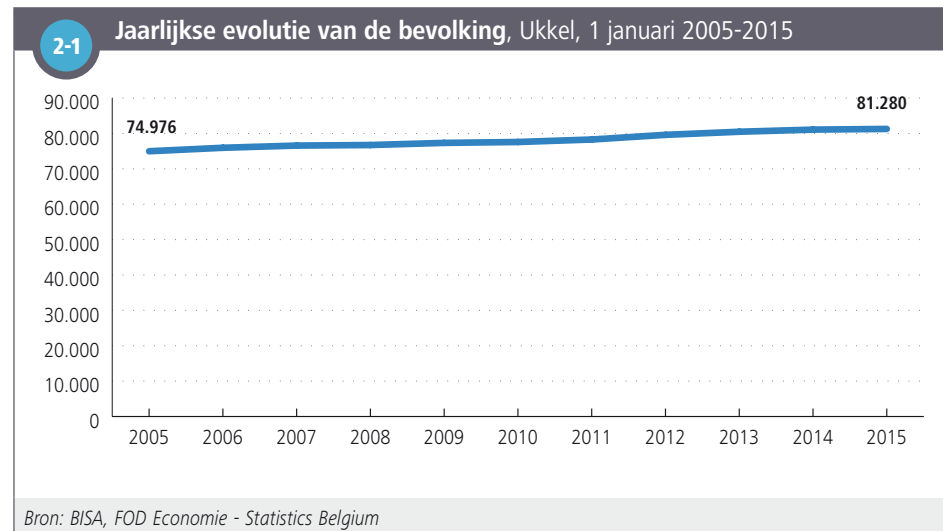
Het goede beheer van de verschillende ontwikkelingen inzake **openbaar vervoer** is een grote uitdaging voor de gemeente, die de aansluiting van haar grondgebied met de rest van het Gewest en buiten de gewestgrenzen wil verbeteren. Naast o.a. de aanpassing van het netwerk van de MIVB om de verplaatsingen west-oost te vergemakkelijken, is het GEN een belangrijke uitdaging, omdat de stations een reële rol kunnen spelen in de stedelijke mobiliteit.

2. BEVOLKING

2.1. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Op 1 januari 2015 telt de gemeente Ukkel officieel 81 280 inwoners ²⁻¹, of 7 % van de bevolking van het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid is er relatief laag (3 548 inwoners per km², tegenover 7 282 voor het Gewest).

De bevolking van Ukkel steeg tussen 2005 en 2015 met 8 %, of tweemaal minder snel dan in het Gewest (17 %). Dit stemt overeen met een gemiddelde jaarlijkse groei van 0,8 % in Ukkel (tegenover 1,6 % in het Brussels Gewest).



In 2014 is de bevolking van Ukkel lichtjes toegenomen (met amper 0,2 %, tegenover 1 % in het Gewest). De evolutie van de bevolking vloeit voort uit de combinatie van drie factoren: het natuurlijk saldo, het intern migratiesaldo en het internationaal migratiesaldo ²⁻².

2-2 Loop van de bevolking

	Ukkel		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Natuurlijke loop				
Geboorten (2014)	897	11,0 ‰	18.514	15,8 ‰
Sterfgevallen (2014)	879	10,8 ‰	9.032	7,7 ‰
Natuurlijk saldo (2014)	18	0,2 ‰	9.482	8,1 ‰
Migraties				
Intern migratiesaldo (2014)	9	0,1 ‰	-13.420	-11,5 ‰
Internationaal migratiesaldo (2014)	215	2,6 ‰	16.106	13,8 ‰
Totale aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei (2014)	191	0,2 %	11.687	1,0 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (2005-2014)		0,8 %		1,6 %

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium
 Noot: De statistische aanpassing bevat alle laattijdig geregistreerde veranderingen (na 1 maart van het volgende jaar).

Het **natuurlijk saldo** (het aantal geboorten min het aantal sterfgevallen) in verhouding tot de bevolking is bijna 0 in Ukkel, terwijl het positief is voor het Gewest (8 ‰). Dit is zowel het gevolg van een lager bruto **geboortecijfer** in de gemeente (11 ‰, tegenover 16 ‰ voor het Gewest) als van een hoger bruto sterftcijfer (11 ‰ tegenover 8 ‰ voor het Gewest).

Ukkel behoort tot de vijf Brusselse gemeenten met een licht positief **intern migratiesaldo** (maar bijna nul), omdat het aantal personen dat zich uit een andere Belgische gemeente in Ukkel (5 575) is komen vestigen, net hoger is dan het aantal personen dat de gemeente heeft verlaten om zich ergens anders in België te vestigen (5 566) in 2014. Het **internationaal migratiesaldo** is ook positief, omdat het aantal personen dat uit het buitenland komt en zich in Ukkel vestigt (2 817) hoger is dan het aantal personen dat Ukkel inruilt voor het buitenland (2 602), net als in de meeste

Brusselse gemeenten³. Het internationaal migratiesaldo verklaart de uiterst kleine bevolkingstoename in Ukkel in 2014, hoewel dit saldo in verhouding tot de bevolking vijfmaal minder hoog is dan in het Gewest.

Naast de officiële bevolking telt elke gemeente ook een zeker aantal personen dat er woont, maar niet tot de officiële bevolking wordt gerekend (asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden, ...). Wat specifiek de geboorten en sterfgevallen betreft, zijn de *Statistische formulieren voor geboorten en overlijden* een nuttige aanvulling op de gegevens van de officiële bevolking omdat ze alle geboren en overleden personen vermelden en niet enkel de personen die er officieel verblijven, zie hoofdstuk Gezondheid.

2.2. STRUCTUUR VAN DE BEVOLKING VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De gemeente Ukkel behoort tot de vijf gemeenten met de meeste senioren in het Gewest. In 2015 was 19 % van de bevolking 65 jaar of ouder (tegenover 13 % voor het Gewest).

Terwijl de bevolking in het Gewest een zekere verjonging kent tussen 2005 en 2015, blijft de leeftijdsstructuur in Ukkel relatief stabiel in diezelfde periode ²⁻³.

	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2005 en 2015							
	Ukkel				Brussels Gewest			
	2005		2015		2005		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	14.770	19,7	16.273	20,0	217.522	21,6	267.922	22,8
18 - 64 jaar	45.421	60,6	49.476	60,9	633.716	62,9	751.915	64,0
65 jaar en meer	14.785	19,7	15.531	19,1	155.511	15,4	155.336	13,2
Totaal	74.976	100,0	81.280	100,0	1.006.749	100,0	1.175.173	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

Het feit dat de bevolkingsstructuur in Ukkel ouder is dan het gewestelijke gemiddelde, wordt ook weerspiegeld in verschillende indicatoren ²⁻⁴. In 2015 bedraagt de gemiddelde leeftijd in Ukkel 42 jaar, tegenover 37 in het Gewest. Bovendien zijn de *economische afhankelijkheidscoëfficiënt* en - in nog grotere mate - de *verouderingscoëfficiënt* veel hoger in de gemeente dan in het Gewest. Het is ook zo dat de *senioriteitscoëfficiënt* hoger is in Ukkel dan in het Gewest, wat de vertaling is van het hoge aandeel heel oude personen in de bevolking van 65 jaar en ouder. Het aandeel van de vrouwen is duidelijk hoger in Ukkel (met een *geslachtsverhouding* van 85 mannen per 100 vrouwen tegenover 95 mannen per 100 vrouwen in het Gewest). Deze vaststelling houdt grotendeels verband met de leeftijdsstructuur: vrouwen, die een hogere levensverwachting hebben, zijn beter vertegenwoordigd onder de senioren.

De indicatoren van de bevolkingsstructuur zijn in Ukkel relatief weinig geëvolueerd tussen 2005 en 2015. Er is echter een lichte daling van de *verouderingscoëfficiënt* in deze periode: terwijl het aandeel van de senioren van 65 jaar of ouder in de bevolking in 2005 gelijk was aan dat van de jongeren jonger dan 18 jaar, is deze lichtjes lager in 2015, wat een beperkte verjonging van de globale leeftijdsstructuur weerspiegelt. De *senioriteitscoëfficiënt* is daarentegen gestegen en dat wijst op de vergrijzende trend van de bevolking van 65 jaar en ouder.

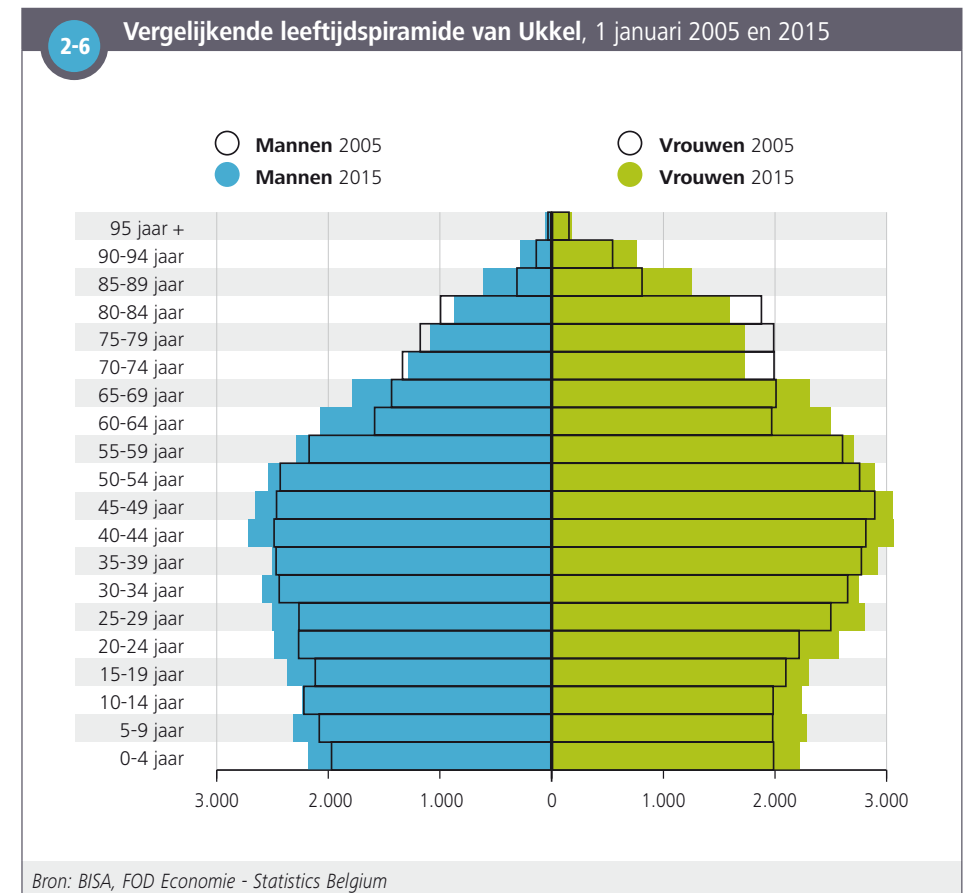
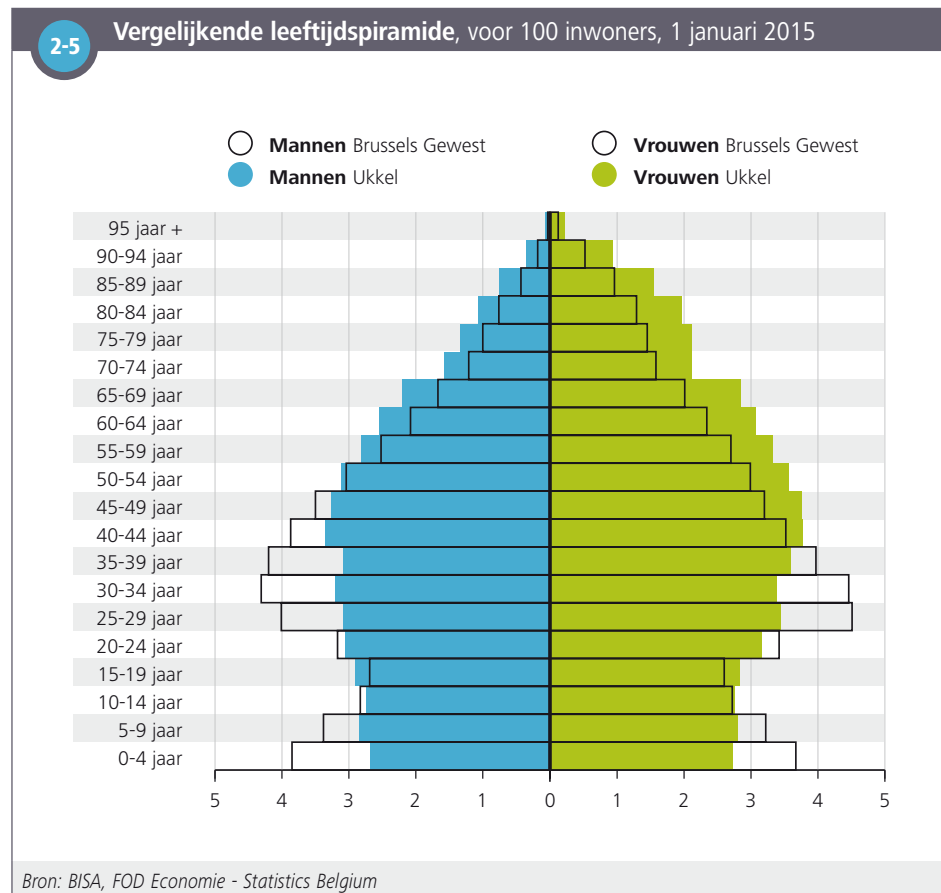
	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2005 en 2015			
	Ukkel		Brussels Gewest	
	2005	2015	2005	2015
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	41,9	41,7	38,5	37,4
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	39,4	39,7	36,7	36,1
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	44,1	43,5	40,2	38,6
Verouderingsratio [65+/0-17] (%)	100,1	95,4	71,5	58,0
Afhankelijkheidsratio [(0-17)+(65+)]/(18-64) (%)	65,1	64,3	58,9	56,3
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	32,8	36,1	30,4	32,5
Geslachtsverhouding (%)	84,7	85,4	92,4	95,1

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

³ Deze cijfers bevatten naast de immigratie (in sensu stricto) ook de veranderingen van register, de ambtshalve schrappingen en de herinschrijvingen na schrapping.

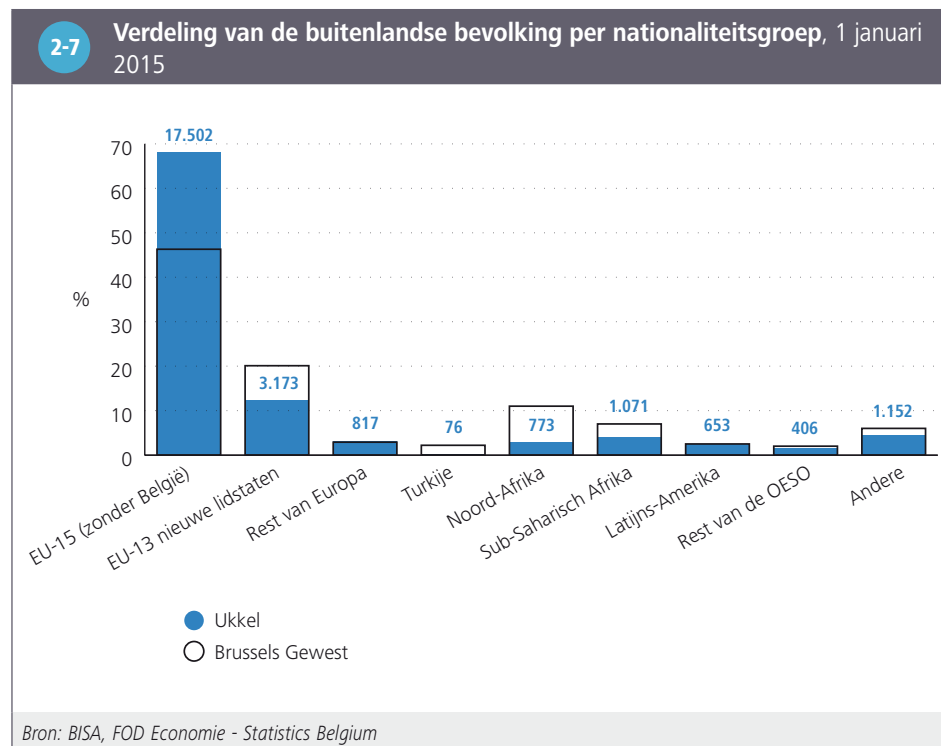
De eerste **vergelijkende leeftijdspiramide** illustreert het sterke contrast van de leeftijdspiramide van Ukkel in vergelijking met deze van het Brussels Gewest **2-5**. In tegenstelling tot de gewestelijke leeftijdspiramide met een sparstructuur is de Ukkelse leeftijdspiramide veel rechter. In vergelijking met het Gewest zijn de volwassenen van 25 tot 40 jaar en kinderen jonger dan 10 jaar ondervertegenwoordigd in de gemeente. Mannen van meer dan 50 jaar en vrouwen van meer dan 40 jaar zijn daarentegen oververtegenwoordigd in Ukkel. Het is ook zo dat het **totale vruchtbaarheidscijfer** lager is in Ukkel (1,6) dan in het Gewest (1,9).

De evolutie van de groei van de tweede **leeftijdspiramide tussen 2005 en 2015** getuigt van een relatieve stabiliteit van de leeftijdsstructuur in Ukkel **2-6**. De lichte bevolkingstoename wordt in uiteenlopende mate in de meeste leeftijdsgroepen vastgesteld, met evenwel een iets grotere toename van het aantal personen van 60 tot 69 jaar en van 85 tot 89 jaar. In diezelfde periode daalt het aantal personen van 70 tot 84 jaar in Ukkel daarentegen. De toename van het aantal personen van 85-89 jaar en de daling van deze van 70-84 jaar zijn fenomenen die ook op niveau van het Gewest worden vastgesteld.



2.3. NATIONALITEITEN

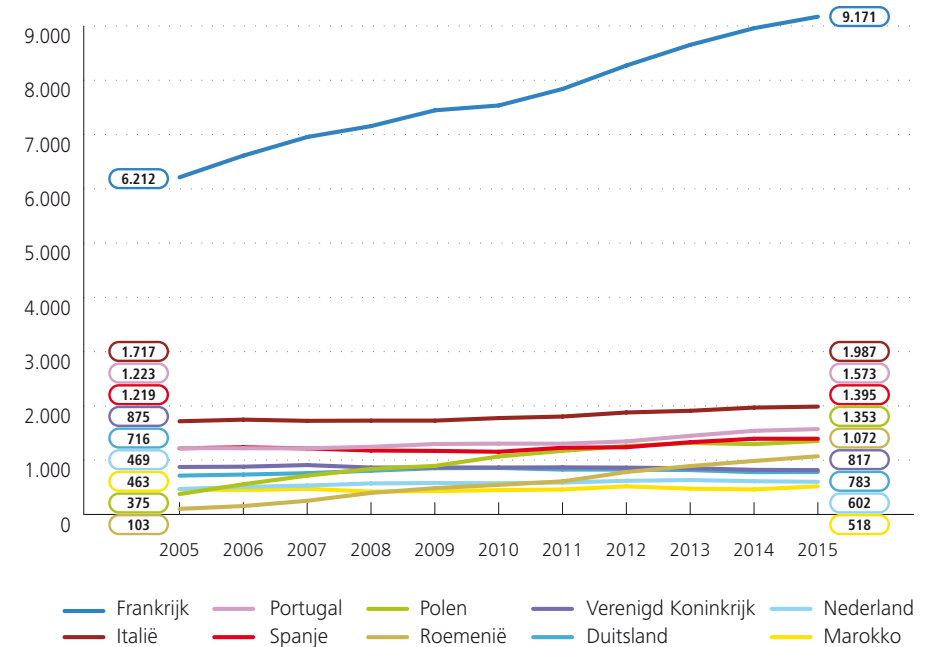
Op 1 januari 2015 hebben 25 623 personen, of 31,5 % van de Ukkelse bevolking, een buitenlandse **nationaliteit** - iets minder dan hun aandeel in het Gewest (34 %). De inwoners van Ukkel van buitenlandse nationaliteit tellen 68 % onderdanen uit een land van het Europa van de 15 (EU-15) en 12 % uit de nieuwe lidstaten (EU-13). De onderdanen uit een land van het Europa van de 15 zijn sterker vertegenwoordigd binnen de buitenlandse bevolking in Ukkel dan in het Gewest, in tegenstelling tot de onderdanen uit andere landengroepen ²⁻⁷.



De Fransen zijn het sterkst vertegenwoordigd in Ukkel onder de personen met een buitenlandse nationaliteit. Hun aantal stijgt bovendien tussen 2005 en 2015 ²⁻⁸; in 2015 vertegenwoordigen ze niet minder dan 36 % van de buitenlandse bevolking in de gemeente. Deze vaststelling is gedeeltelijk te verklaren door de aanwezigheid van het Lycée français in de gemeente.

2-8

Evolutie van het aantal onderdanen van de 10 meest vertegenwoordigde buitenlandse nationaliteiten, Ukkel, 1 januari 2005-2015



De Fransen worden op grote afstand gevolgd door Italianen, Portugezen en Spanjaarden. Verder stellen we een aanzienlijke stijging vast van het aantal Polen en Roemenen in de gemeente in de periode 2005-2015 (door de uitbreiding van de Europese Unie met Polen in 2004 en met Roemenië in 2007), maar deze stijging is niet spectaculair in vergelijking met andere gemeenten in het Gewest⁴.

4 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2015), *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus nr. 9, juni 2015

2.4. HUISHOUDENS

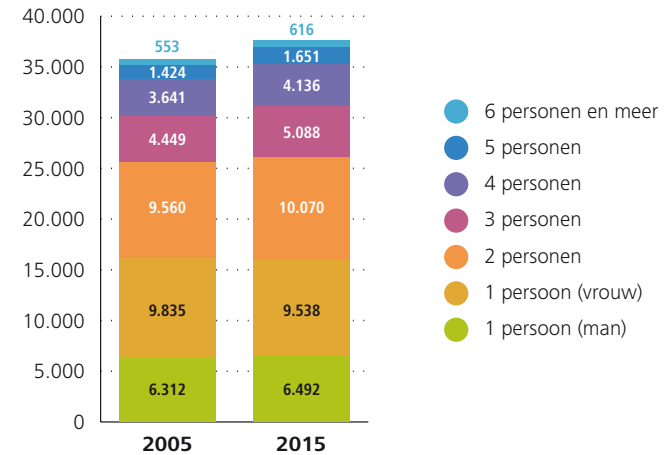
Op 1 januari 2015 telt Ukkel 37 591 private huishoudens, of 1 817 huishoudens meer dan in 2005. In 2015 bestaat 43 % van de huishoudens uit een enkele persoon, 27 % uit twee personen en 31 % uit minstens drie personen in Ukkel (tegenover respectievelijk 45 %, 27 % en 28 % in 2005). Het aandeel huishoudens met minstens drie personen is dus lichtjes gestegen in Ukkel, ten nadele van huishoudens van een persoon **2-9**.

De gemiddelde **grootte** van de private huishoudens in Ukkel (2,13) sluit aan bij deze van het Gewest (2,14) in 2015.

Koppels zonder kinderen zijn in verhouding iets talrijker in Ukkel (18 % van de huishoudens) dan in het Gewest (15 %), net als - maar in mindere mate - eenoudergezinnen, in tegenstelling tot de alleenwonenden **2-10**. Net als in een groot aantal gemeenten in de **tweede kroon** (waarin de bevolking relatief ouder is dan in het Gewest) zijn de alleenwonenden in Ukkel hoofdzakelijk vrouwen (59,5 %). In de gemeente vertegenwoordigen vrouwen trouwens 86 % van de alleenstaande ouders (eenoudergezinnen) (bijna hetzelfde aandeel als in het Gewest)⁵.

2-9

Evolutie van het aantal private huishoudens per grootte, Ukkel, 1 januari 2005 en 2015



Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-10

Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2015

	Ukkel		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	15.994	42,5	252.404	46,5
Koppels zonder kinderen	6.865	18,3	82.157	15,1
<i>Gehuwden</i>	4.958	13,2	56.694	10,4
<i>Samenwonenden</i>	1.907	5,1	25.463	4,7
Koppels met kind(eren)	8.997	23,9	128.289	23,6
<i>Gehuwden</i>	6.952	18,5	104.484	19,3
<i>Samenwonenden</i>	2.045	5,4	23.805	4,4
Alleenstaande ouders	4.691	12,5	62.690	11,6
Andere types	1.044	2,8	17.130	3,2
Totaal	37.591	100,0	542.670	100,0

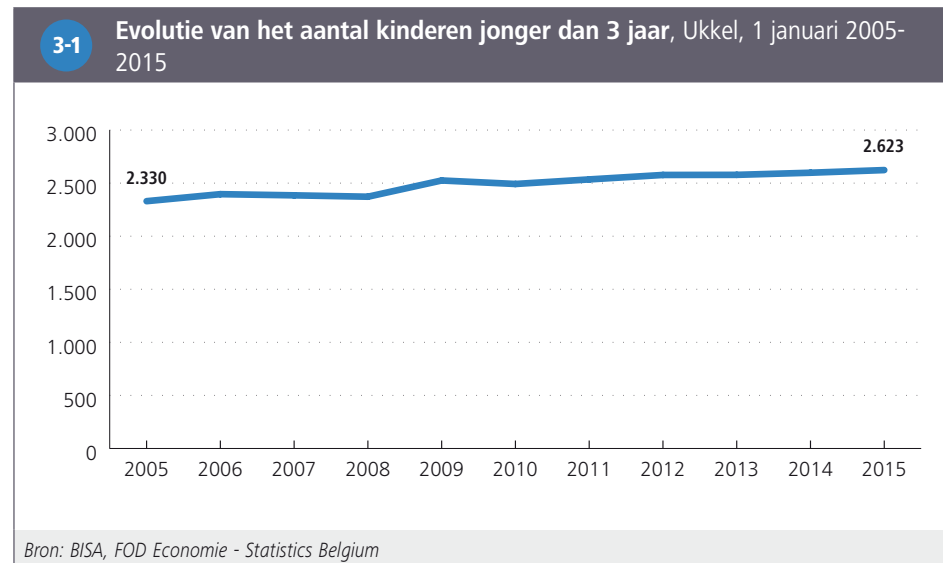
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

⁵ Aangezien men maar op één plaats gedomicilieerd kan zijn en dit in geval van bilocatie voor de kinderen meestal bij de moeder is, wordt het aantal alleenstaande vaders onderschat.

3. JONGE KINDEREN

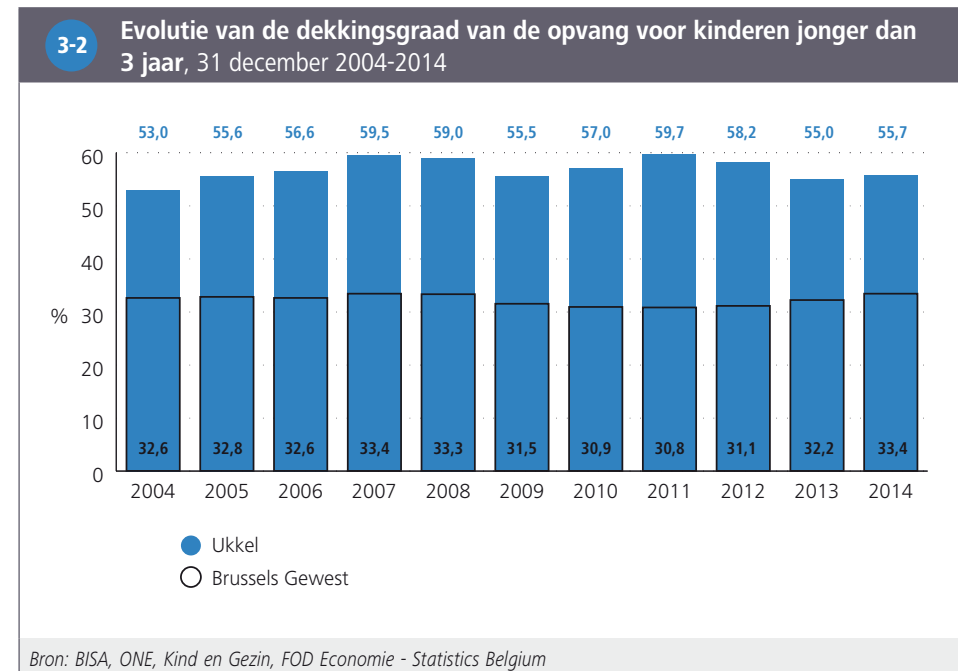
3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2015 telt Ukkel 2 623 kinderen jonger dan 3 jaar, of 3,2 % van de totale bevolking (tegenover 4,6 % in het Brussels Gewest). Het aantal kinderen in deze leeftijdsgroep steeg met 13 % tussen 2005 en 2015 in deze gemeente, een niet te verwaarlozen groei, maar toch veel trager dan in het Gewest (+25 %) **3-1**.



3.2. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

De **dekkingsgraad** van de kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar in Ukkel is een van de hoogste in het Gewest, met meer dan een plaats per twee kinderen jonger dan 3 jaar (56 %) op 31 december 2014, tegen een per drie in het Gewest **3-2**.



Op 31 december 2014 waren er in totaal 1 460 plaatsen in de kinderopvang in Ukkel **3-3**. Het gaat hier om alle plaatsen, waarvan sommigen zijn voorbehouden voor kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen, die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen. Net als in de andere Brusselse gemeenten gaat het bijna integraal om plaatsen in kinderdagverblijven (95 %), omdat opvanggezinnen (onthaalouders) in het algemeen relatief weinig aanwezig zijn in het Gewest.

Wanneer we de opvangplaatsen die gereserveerd zijn voor bepaalde categorieën (bijvoorbeeld kinderdagverblijven die verbonden zijn aan een bedrijf of die enkel kinderen opvangen van bepaalde nationaliteiten of religieuze groepen) buiten beschouwing laten, en enkel rekening houden met opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad nog een kind jonger dan 3 jaar op drie in Ukkel (tegenover een op vijf in het Brussels Gewest). Dit betekent bijna één plaats voor drie kinderen die **toegankelijk** is voor iedereen met een inkomenstarief.

3-3 Kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar en toegankelijkheid, 31 december 2014		
	Ukkel	Brussels Gewest
Kinderopvang		
Aantal kinderopvangplaatsen in collectieve opvang	1.384	17.408
Aantal kinderopvangplaatsen in gezinsopvang	76	573
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	1.460	17.981
Toegankelijkheid		
Aantal kinderopvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	55,7	33,4
Aantal kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief en toegankelijk voor iedereen) voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	34,3	19,9
Aandeel kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief) in het totaal aantal plaatsen (%)	61,6	70,8
<i>Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium</i>		

4. ONDERWIJS

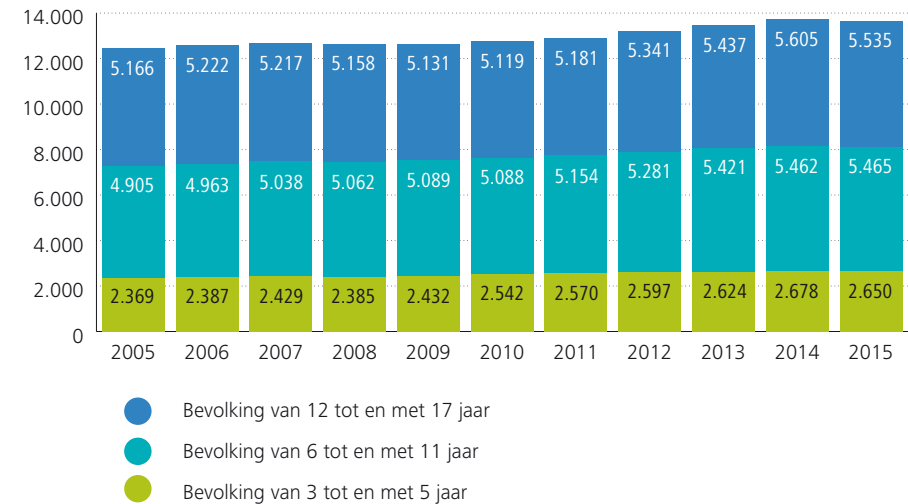
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Het aantal kinderen en adolescenten van 3 tot 17 jaar is tussen 2005 en 2015 lichtjes gestegen in Ukkel, maar hun aandeel in de bevolking is relatief stabiel gebleven. In 2015 vertegenwoordigen de kinderen van 3 tot 5 jaar, van 6 tot 11 jaar en de adolescenten van 12 tot 17 jaar respectievelijk 3,3 %, 6,7 % en 6,8 % van de totale bevolking in de gemeente.

Merk op dat de bevolkingscijfers die weergegeven zijn in de figuur 4-1 enkel betrekking hebben op de officiële bevolking, en dat bepaalde kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld ingeschreven zijn in het Wachtregister of die zonder wettig verblijf in het land verblijven) die hier wel schoollopen niet meegeteld worden. Deze kinderen worden daarentegen wel mee opgenomen in de gegevens over de schoolbevolking (zie volgende paragraaf). Daartegenover zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Deze schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die schoollopen in een school van de Franse of Vlaamse gemeenschap. Het valt op dat een groot deel van de leerlingen uit het lager en het secundair onderwijs niet in de onderwijscijfers van Ukkel staan: de officiële bevolking is er immers hoger dan de schoolbevolking. De aanwezigheid van het *Lycée français* en van een Europese school in de gemeente zouden deze situatie kunnen verklaren.

4-1

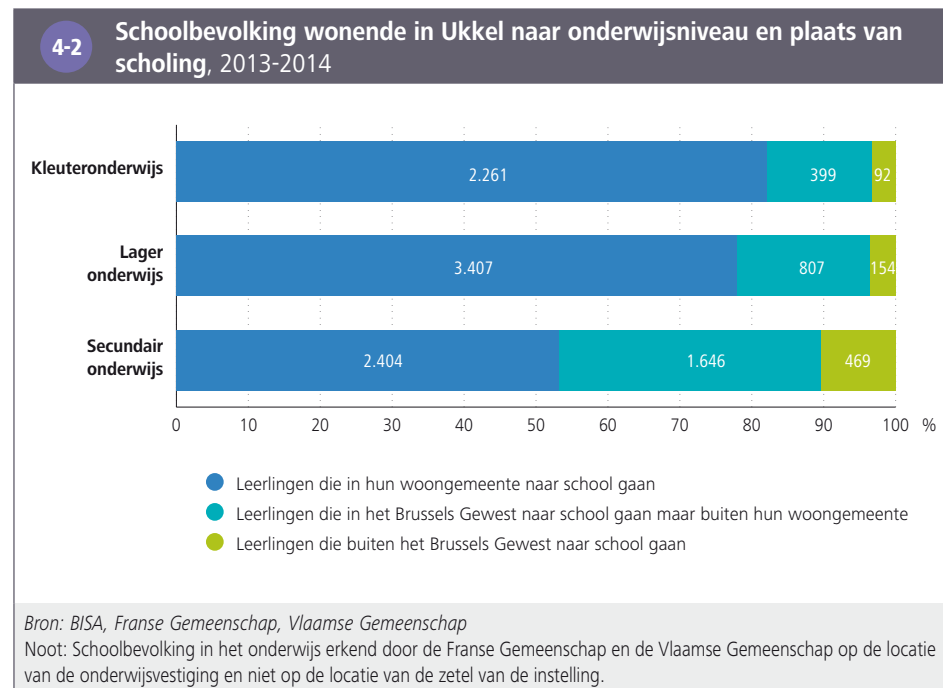
Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar, Ukkel, 1 januari 2005-2015



Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN SCHOLING EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2013-2014 waren respectievelijk 2 752, 4 356 en 4 517 **leerlingen** die in Ukkel wonen, in het kleuter-, lager en secundair onderwijs (erkend door de Vlaamse of Franse Gemeenschap⁶). Van de leerlingen in het kleuter- en het lager onderwijs gaat ongeveer vier vijfde naar een school in Ukkel, tegenover iets meer dan de helft in het secundair onderwijs **4-2**.



In vergelijking met het Brussels Gewest volgen leerlingen van het secundair onderwijs die in Ukkel wonen in verhouding vaker het algemeen onderwijs en in mindere mate het technisch en vooral het beroepsonderwijs: 43 %, 12,5 % en 9 % van de Ukkelse leerlingen in het secundair onderwijs zijn respectievelijk in het algemeen, technisch en beroepsonderwijs ingeschreven, tegenover 29 %, 17 % en 16 % van de leerlingen in het Gewest **4-3**. Ook het aandeel leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs (lager onderwijs en secundair onderwijs) is minder hoog in Ukkel (3,2 %) vergeleken met het Gewest (4,6 %).

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2013-2014

	Ukkel		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Lager onderwijs			
Lager onderwijs	4.190	96,2	94,5
Buitengewoon basisonderwijs	166	3,8	5,5
Totaal lager onderwijs	4.356	100,0	100,0
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	1.488	32,9	33,7
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} graad (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen secundair onderwijs</i>	1.943	43,0	29,2
<i>Technisch secundair onderwijs</i>	564	12,5	16,9
<i>Kunstsecundair onderwijs</i>	17	0,4	0,4
<i>Beroepssecundair onderwijs</i>	388	8,6	16,1
Buitengewoon secundair onderwijs	117	2,6	3,7
Totaal secundair onderwijs	4.517	100,0	100,0

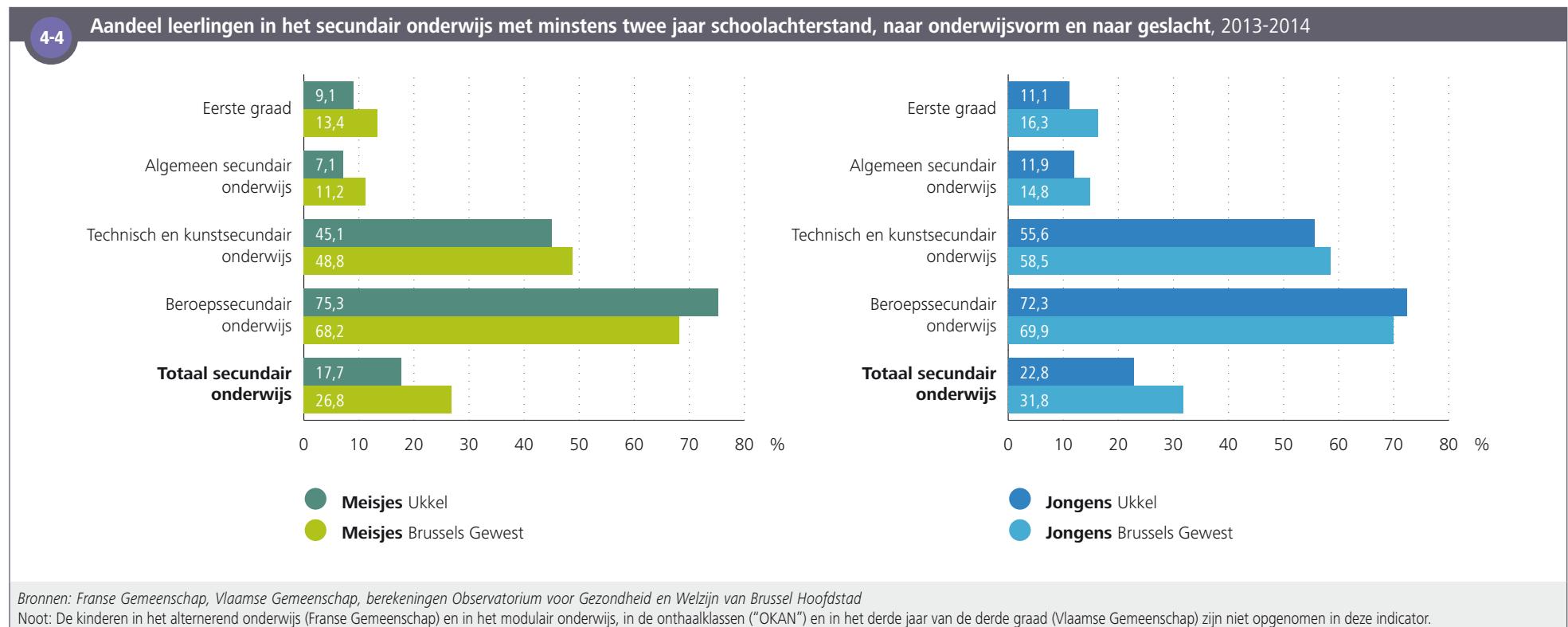
Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gegroepeerd.

⁶ Leerlingen die onderwijs volgen binnen een school die niet erkend is door de overheid (Europese of internationale scholen, privé-scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet opgenomen in deze statistieken.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aandeel leerlingen met een **schoolachterstand** (twee jaar of meer) houdt sterk verband met de studierichting, en dit zowel in Ukkel als in het Gewest. Het percentage leerlingen met een schoolachterstand is duidelijk veel hoger in de beroepsrichtingen, gevolgd door het technisch en kunstonderwijs en vervolgens het algemeen onderwijs. Jongens hebben in het algemeen trouwens vaker achterstand dan meisjes, zowel in het Gewest als in de gemeente, met uitzondering van de beroepsrichtingen in Ukkel.

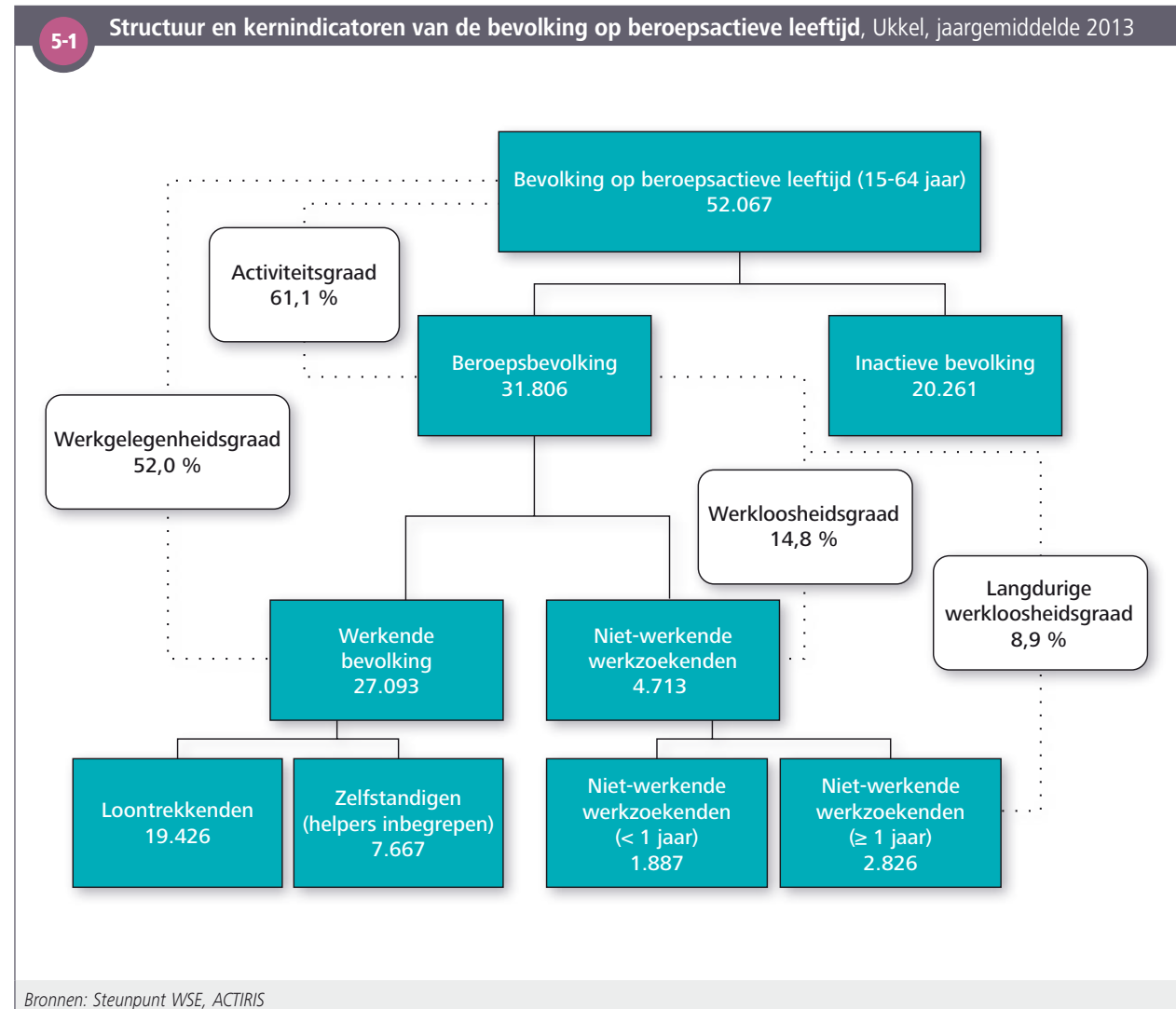
Het aandeel leerlingen met een schoolachterstand in het secundair onderwijs (alle studierichtingen samen) is duidelijk minder hoog in Ukkel dan in het Gewest, zowel voor de meisjes als voor de jongens. Toch heeft 18 % van de meisjes en 23 % van de jongens in Ukkel ten minste twee jaar schoolachterstand. In vergelijking met de gewestelijke cijfers is de minder grote schoolachterstand van de Ukkelse leerlingen een feit voor alle graden en studierichtingen, met uitzondering van de beroepsrichtingen. In deze studierichting is het percentage leerlingen met een schoolachterstand nog hoger in Ukkel dan in het Gewest **4-4**.



5. ARBEIDSMARKT

5.1. SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2013 is iets minder dan twee derde van de 52 067 personen op beroepsleeftijd (15-64 jaar) actief op de arbeidsmarkt in Ukkel, 85 % van hen heeft werk (werkende actieve bevolking) en 15 % is bij Actiris ingeschreven als "niet-werkende werkzoekende" (NWWZ). Ongeveer 60 % van de werklozen is al minstens een jaar werkloos ⁵⁻¹ 7.

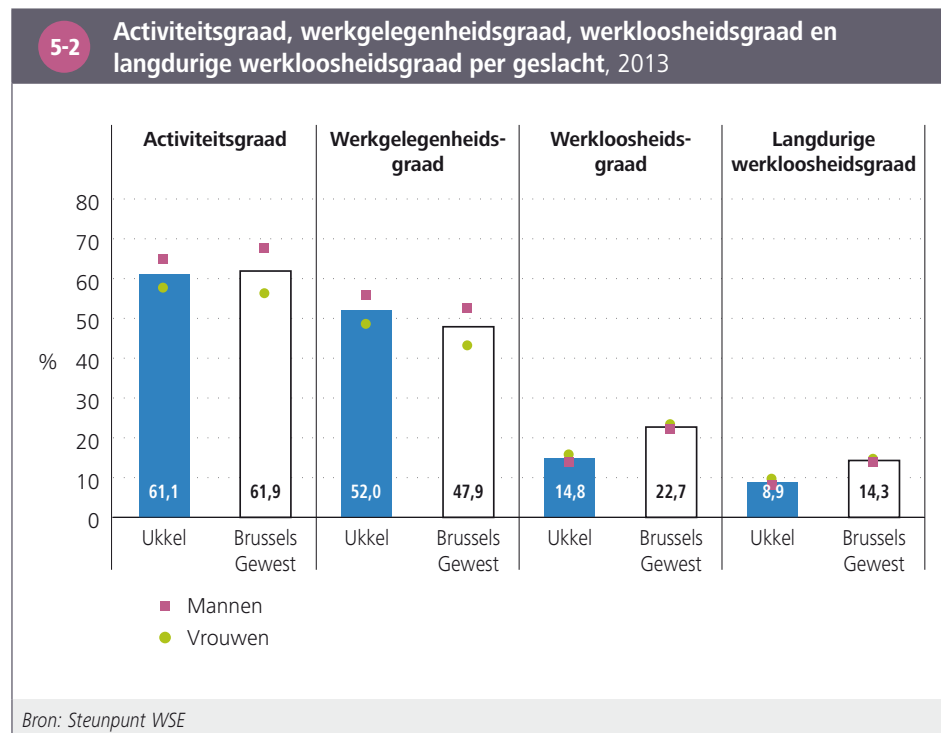


⁷ In dit hoofdstuk worden de beroepsbevolking en de werkende bevolking onderschat omdat de personen die in de Europese en internationale instellingen werken, zeelui bij de koopvaardij, huishoudelijk personeel en zwartwerkers niet in rekening worden gebracht.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

In vergelijking met het Brussels Gewest is de **activiteitsgraad** in Ukkel hoger voor de vrouwen en lager voor de mannen. De **werkloosheidsgraad** (totaal en van lange duur⁸) bij de **beroepsbevolking** is daarentegen veel lager in Ukkel dan in het Gewest, zowel voor mannen als voor vrouwen. De **werkgelegenheidsgraad** is ten slotte hoger in Ukkel, in het bijzonder voor de vrouwen.

De **activiteitsgraad** en de **werkgelegenheidsgraad** worden allebei gekenmerkt door **genderongelijkheden**, maar deze zijn minder opvallend in Ukkel dan in het Gewest. Het verschil tussen de **werkloosheidsgraad** van mannen en vrouwen is daarentegen iets groter in de gemeente **5-2**.



De **activiteitsgraad** van de jongeren (15-24 jaar) is veel lager in Ukkel dan in het Gewest omdat veel Ukkelse jongeren verder studeren. De jongeren op de arbeidsmarkt zijn bovendien in verhouding minder vaak werkloos in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde (hoewel hun **werkloosheidsgraad** toch rond 30 % schommelt in Ukkel).

Voor personen van 25 tot 64 jaar zijn zowel de **activiteitsgraad** als de **werkgelegenheidsgraad** hoger en de **werkloosheidsgraad** lager in Ukkel in vergelijking met de situatie in het Gewest. Het verschil ten voordele van de Ukkelse inwoners is bijzonder opvallend voor 50-64 jarigen **5-3**.

5-3 Activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad per leeftijdsgroep, 2013

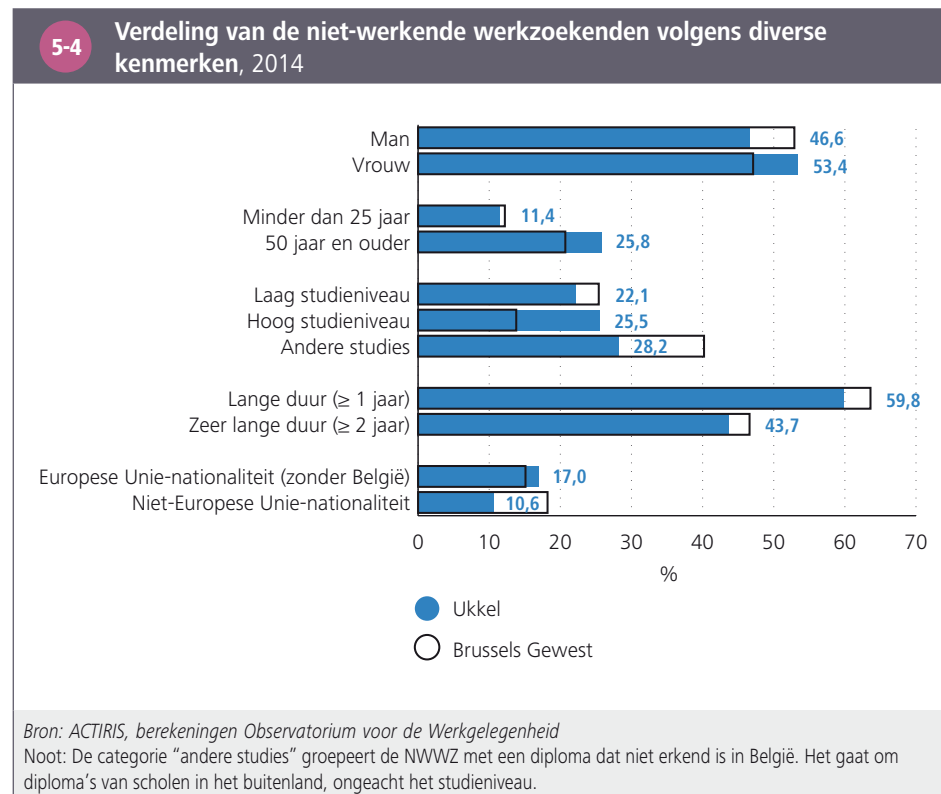
	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Ukkel	Brussels Gewest	Ukkel	Brussels Gewest	Ukkel	Brussels Gewest
15 tot 24 jaar	20,3	28,7	14,3	18,3	29,5	36,3
25 tot 49 jaar	74,4	73,1	63,4	57,1	14,7	21,9
50 tot 64 jaar	63,2	58,8	55,7	42,1	11,9	20,1
Totaal	61,1	61,9	52,0	47,9	14,8	22,7

Bron: Steunpunt WSE

8 De langdurige **werkloosheidsgraad** stemt overeen met het aantal personen dat een jaar of meer werkloos is ten opzichte van de **beroepsbevolking**.

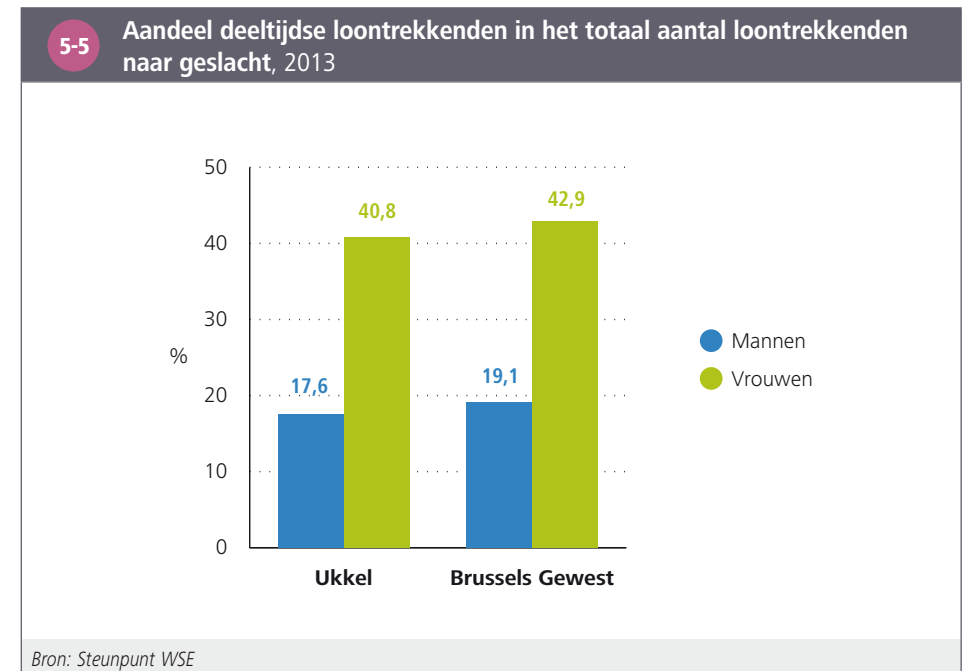
5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de *niet-werkende werkzoekenden* (NWWZ) verschilt sterk tussen Ukkel en het Gewest, wat de relatief lage *werkloosheidsgraad* in de gemeente gedeeltelijk kan verklaren. Een van de opmerkelijke verschillen is op het niveau van het diploma: het studieniveau van de NWWZ is in Ukkel in verhouding veel hoger dan in het Gewest (een vierde van hen heeft een diploma hoger onderwijs). Het aandeel NWWZ met een niet in België erkend diploma ("andere studies") is daarentegen duidelijk lager in Ukkel. Er zijn bovendien - in verhouding - meer onderdanen uit de Europese Unie (EU-28), meer vrouwen en meer personen van 50 jaar en ouder onder de NWWZ. Het aandeel van langdurig werkzoekenden is er ten slotte lager ⁵⁻⁴.



5.4. DEELTIJDSE WERKNEMERS

Zowel Ukkel als het Gewest tellen in het algemeen duidelijk meer vrouwelijke dan mannelijke deeltijdse werknemers. Het aandeel deeltijdse werknemers is lichtjes lager in Ukkel dan in het Brussels Gewest: het gaat om 18 % van de mannelijke en 41 % van de vrouwelijke werknemers wonende in Ukkel, tegenover respectievelijk 19 % en 43 % in het Gewest ⁵⁻⁵.



6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6.1. BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID

Wat de **binnenlandse werkgelegenheid** in 2013 betreft, telt Ukkel 24 334 **loontrekkenden** en 8 439 **zelfstandigen** (ongeacht de gemeente waar ze wonen), wat goed is voor respectievelijk 4 % van de loontrekkenden en 10,5 % van de zelfstandigen van het Gewest. Ukkel behoort tot de drie Brusselse gemeenten met het hoogste aantal zelfstandigen.

Het aandeel arbeiders onder de loontrekkenden is veel hoger in Ukkel dan in het Gewest (27 % tegenover 20 %), in tegenstelling tot het aandeel ambtenaren (11 % in Ukkel tegenover 19 % in het Brussels Gewest) **6-1**. Terwijl het aandeel vrouwen en mannen gelijk is bij de arbeiders die in Ukkel werken, zijn er meer vrouwen onder de werknemers (65 % vrouwen) en de ambtenaren (61 %) die in de gemeente werken. In totaal bedraagt het aandeel functies die door vrouwen worden bekleed in Ukkel 61 % (tegenover 50 % in het Gewest).

6-1 Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per geslacht en statuut, 31 december 2013		
	Ukkel	Brussels Gewest
Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling	24.859	621.821
Verdeling naar geslacht (in % van het totaal)		
Man	39,4	49,8
Vrouw	60,6	50,2
Verdeling naar statuut (in % van het totaal)		
Arbeider	26,8	20,2
Bediende	61,9	60,8
Ambtenaar	11,3	19,1

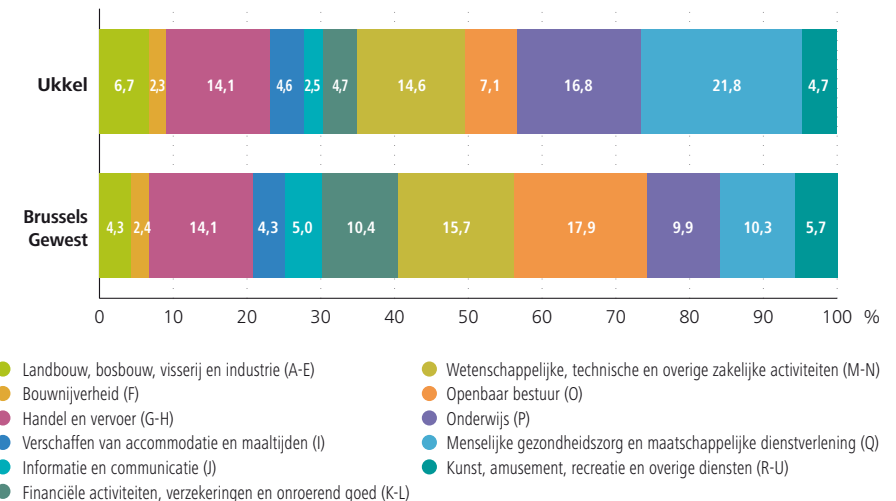
Bron: RSZ, berekeningen BISA

In termen van de verdeling van de banen per **activiteitstak** op het grondgebied van Ukkel zijn er bepaalde verschillen met de situatie in het Brussels Gewest **6-2**. De activiteitstak menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening is de belangrijkste (op vlak van aantal arbeidsplaatsen) in Ukkel, met ongeveer 22 % van

de arbeidsplaatsen (tegenover 10 % voor het Gewest), dankzij de aanwezigheid van meerdere ziekenhuizen (Edith Cavell, Sint-Elisabeth ...) en een groot aantal rusthuizen. De tweede grootste activiteitstak in termen van aantal arbeidsplaatsen in Ukkel is het onderwijs (17 % van de arbeidsplaatsen, tegenover 10 % voor het Gewest). Er zijn immers een groot aantal scholen op het grondgebied van de gemeente. En ook de activiteitstak van de industrie is goed voor een groot aandeel arbeidsplaatsen in de gemeente.

Andere sectoren zijn daarentegen in verhouding ondervertegenwoordigd in termen van aantal arbeidsplaatsen in de gemeente in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde. Dat is meer bepaald het geval voor de financiële en verzekeringsactiviteiten en vastgoed en de overheid.

6-2 Verdeling van het aantal arbeidsplaatsen per activiteitssector, 31 december 2013



Bron: RSZ, berekeningen BISA

6.2. ONDERNEMINGEN

De statistieken over het **aantal ondernemingen**, die hier worden vermeld, hebben enerzijds betrekking op de **lokale vestigingseenheden** (exploitatiezetels van de ondernemingen met minstens een werknemer die aangegeven is bij de RSZ), en anderzijds op de **btw-plichtige ondernemingen** (enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen tellen mee)⁹.

Op 31 december 2013 telt Ukkel 2 500 **lokale vestigingseenheden** op haar grondgebied (of 7 % van het totaal aantal eenheden in het Brussels Gewest). De verdeling per **grootte** van de vestigingen - volgens het aantal werknemers – wijst op een oververtegenwoordiging van de kleine ondernemingen in de gemeente (1 tot 9 werknemers) **6-3**.

6-3 Aantal lokale vestigingseenheden volgens grootte, 31 december 2013		
	Ukkel	Brussels Gewest
Totale aantal lokale vestigingseenheden	2.500	34.881
Verdeling naar grootteklasse in aantal werknemers (in % van het totaal)		
1 tot 9 werknemers	83,8	78,2
10 tot 49 werknemers	12,2	16,6
50 tot 199 werknemers	3,4	3,8
200 werknemers en meer	0,6	1,4
<i>Bron: RSZ, gedecentraliseerde gegevens, berekeningen BISA</i>		
<i>Noot: Locatie volgens de zetel van de lokale vestigingseenheid.</i>		

Op 31 december 2014 hebben 8 899 **btw-plichtige ondernemingen** hun maatschappelijke zetel in Ukkel, of 9 % van alle btw-plichtige ondernemingen in het Brussels Gewest. Ukkel behoort tot de vijf gemeenten met de meeste btw-plichtige ondernemingen in het Gewest.

De dynamiek van de **oprichting** van ondernemingen is identiek in Ukkel en het Gewest tussen 2010 en 2014. Er werden gemiddeld 11 ondernemingen per jaar opgericht op 100 ondernemingen in Ukkel, tegenover 12 op 100 in het Gewest. Hetzelfde geldt voor de **stopzettingen** (gemiddeld 8 stopzettingen per jaar op 100 ondernemingen, zowel in de gemeente als in het Gewest).

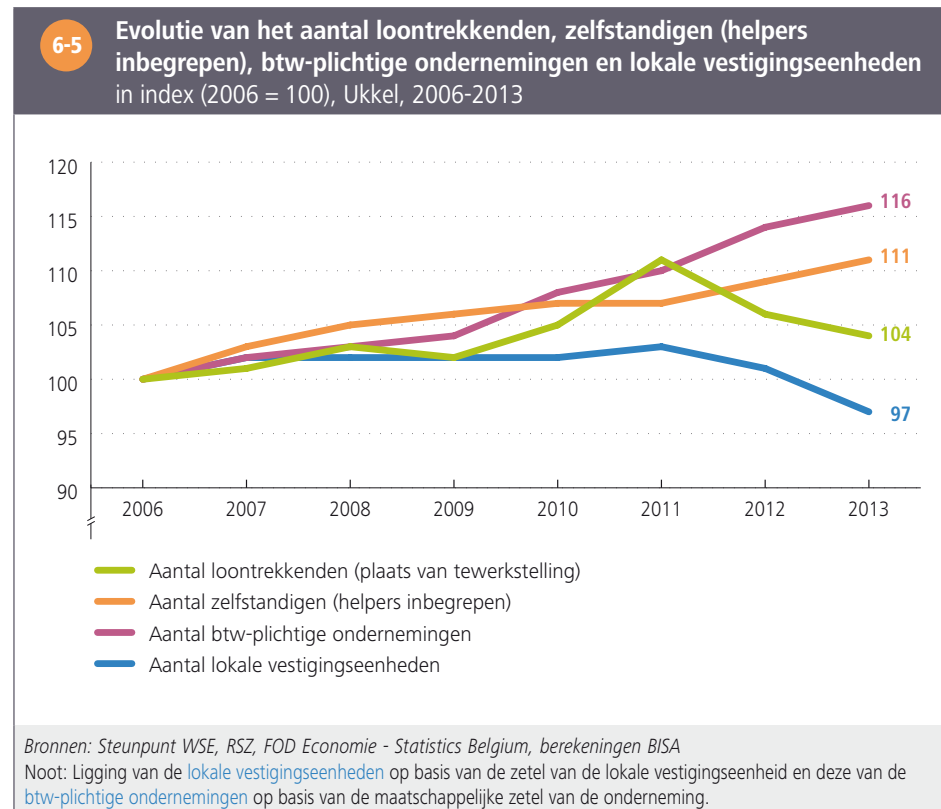
Faillissementen (die slechts een deel van de stopzettingen vertegenwoordigen) waren in verhouding iets minder talrijk in Ukkel in deze periode (2 ondernemingen op 100 in Ukkel tegenover 2,6 op de 100 in het Gewest) **6-4**. Zowel in Ukkel als in het Gewest heeft de hoogste faillissementsgraad betrekking op de sector handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen, de bouw en de horeca. De faillissementsgraad is voor de laatste twee sectoren echter gemiddeld minder hoog in Ukkel dan in het Gewest tussen 2010 en 2014.

6-4 Demografisch verloop van de ondernemingen		
	Ukkel	Brussels Gewest
Aantal btw-plichtige ondernemingen op 31 december 2014	8.899	94.436
Gemiddelde jaarlijkse oprichtingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	11,3	12,0
Gemiddelde jaarlijkse stopzettingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	8,0	8,3
Gemiddelde jaarlijkse faillissementsgraad van ondernemingen (2010-2014) (%)	2,0	2,6
<i>Bron: FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA</i>		
<i>Noot: Locatie volgens de maatschappelijke zetel van de wettelijke eenheid. De verschillende percentages stemmen overeen met de jaarlijkse gemiddelde percentages voor de periode 2010-2014.</i>		

⁹ Het aantal **btw-plichtige ondernemingen** is bijna altijd hoger dan het aantal **lokale vestigingseenheden** in een gemeente. Dat is te wijten aan het feit dat de statistieken van de ondernemingen die btw-plichtig zijn, ondernemingen vermelden die geen enkele werknemer aangeven bij de RSZ, wat het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze ondernemingen zonder werknemers worden niet in de statistieken over de lokale vestigingseenheden vermeld.

6.3. EVOLUTIE 2006-2013

De loontrekkenden en lokale vestigingseenheden kennen een relatief gelijklopende evolutie in Ukkel in de periode 2006-2013. Toch daalde het aantal lokale vestigingseenheden tussen 2006 en 2013, wat niet het geval is voor het aantal loontrekkenden. Het aantal btw-plichtige ondernemingen steeg trouwens met 16 % in de periode in kwestie. Het aantal zelfstandigen groeide in deze periode in zekere mate in Ukkel (+11 %), maar meer dan tweemaal zo traag als in het Gewest. We herinneren er evenwel aan dat Ukkel tot de gemeenten met het hoogste aantal zelfstandigen van het Gewest behoort **6-5**.

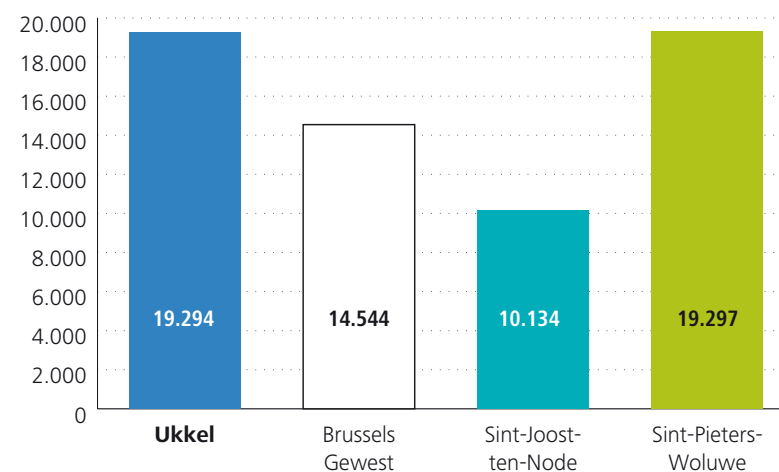


7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Volgens de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [gemiddeld inkomen](#)¹⁰ 19 294 euro in Ukkel voor het jaar 2012, 33 % boven het Brusselse gemiddelde. Ukkel is een van de gemeenten van het Gewest met het hoogste gemiddeld inkomen, bijna gelijk aan dat van Sint-Pieters-Woluwe ⁷⁻¹.

7-1 Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid in euro, inkomens 2012

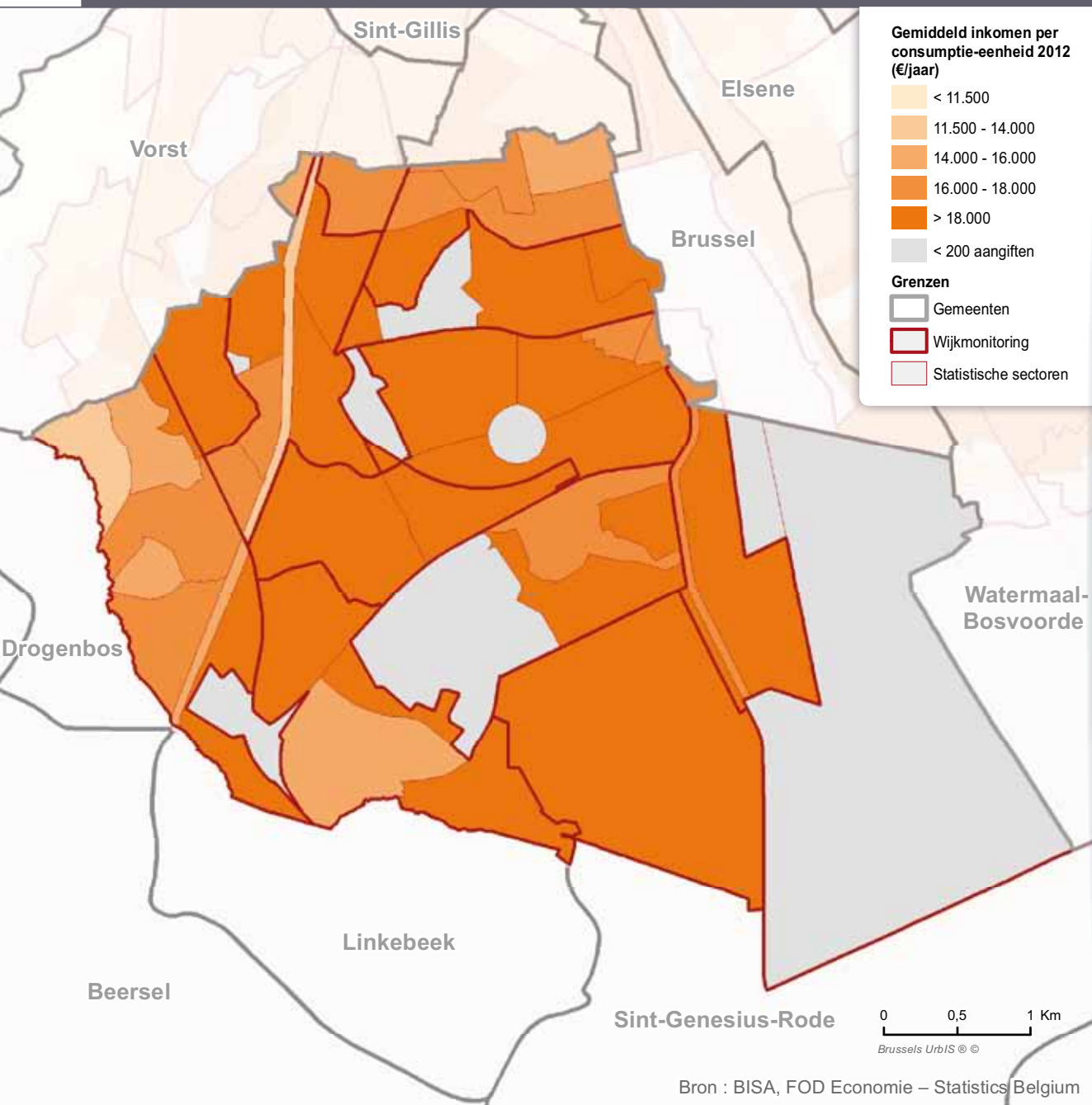


Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

¹⁰ Het gaat hier over het [gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid \(GVE\)](#) na belastingen, zie woordenlijst.

7-2

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid per statistische sector in euro, Ukkel, inkomens 2012



Het gemiddeld **inkomen** is hoog, zelfs heel hoog op het grootste deel van het Ukkelse grondgebied **7-2**. In het zuidoosten van de gemeenten en meer bepaald in de nabijheid van het Zoniënwoud bedraagt het **gemiddeld inkomen** soms meer dan 30 000 euro (met name in de Diesdellewijk). Het is ook hoog in het centrum van de gemeente, in meerdere **statistische sectoren** van de **wijken** Globe en Observatorium. Er zijn echter ook enkele minder welgestelde gebieden in Ukkel. Het gemiddeld inkomen is immers duidelijk lager in bepaalde statistische sectoren in het zuiden van de gemeente. De statistische sector “Zwartebeek”, in de wijk Kalevoet-Moensberg heeft het laagste gemiddeld inkomen in de gemeente (12 521 euro). Het gemiddeld inkomen is ook laag in de statistische sectoren “Merlo” en “Melkriek” in diezelfde wijk en meer in het oosten (in de wijk Kriekenput - Homborch – Verrewinkel) de statistische sector “Homborch”. Het aandeel sociale woningen is hoog in deze statistische sectoren. In het noorden van Ukkel kent ook de statistische sector “Bascule” een relatief laag gemiddeld inkomen in vergelijking met het gemiddelde in de gemeente.

De **inkomensongelijkheid**, gemeten door de **Gini-coëfficiënt**¹¹, lijkt veel hoger te zijn in Ukkel dan gemiddeld in de 19 gemeenten **7-3**.

7-3

Gini-coëfficiënt, fiscale inkomens 2012

	Ukkel	Gemiddelde van de 19 gemeenten
Gini-coëfficiënt - Totaal netto belastbaar inkomen	0,53	0,46
Gini-coëfficiënt - Inkomen na belastingen	0,47	0,39

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

11 De hier voorgestelde **Gini-coëfficiënt** wordt berekend op basis van de fiscale statistieken en moet onderscheiden worden van deze berekend door Statistics Belgium op basis van de gegevens van de SILC enquête.

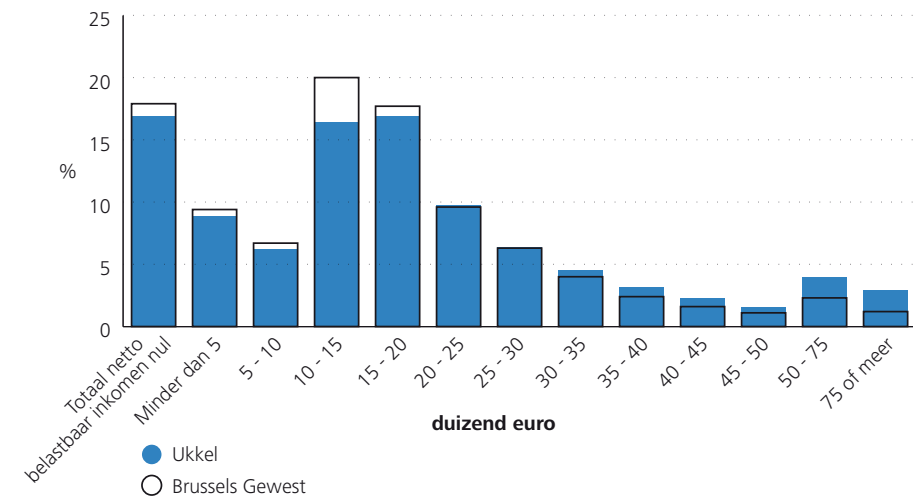
Er zijn duidelijk meer fiscale **aangiften** van inkomens van meer dan 30 000 euro en meer in het bijzonder van inkomens van meer dan 50 000 euro in Ukkel, vergeleken met het Gewest, wat de hogere **Gini-coëfficiënt** in de gemeente verklaart. Er zijn daarentegen veel minder aangiften van inkomens van minder dan 20 000 euro en meer in het bijzonder van inkomens tussen 10 000 en 15 000 euro in Ukkel in vergelijking met hun aandeel in het Gewest **7-4**.

Het aandeel van de aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, is iets minder groot in Ukkel dan in het Brussels Gewest. De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon**) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten, bepaalde zelfstandigen of personen die inderdaad geen enkel inkomen ontvangen.

Deze categorieën belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de inkomensklassen onder 10 000 euro staan. Gelet op de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek**¹², moeten deze inkomensklassen met de nodige voorzichtigheid worden benaderd.

7-4

Verdeling van het aantal fiscale aangiften per inkomensklasse na belastingen, inkomens 2012

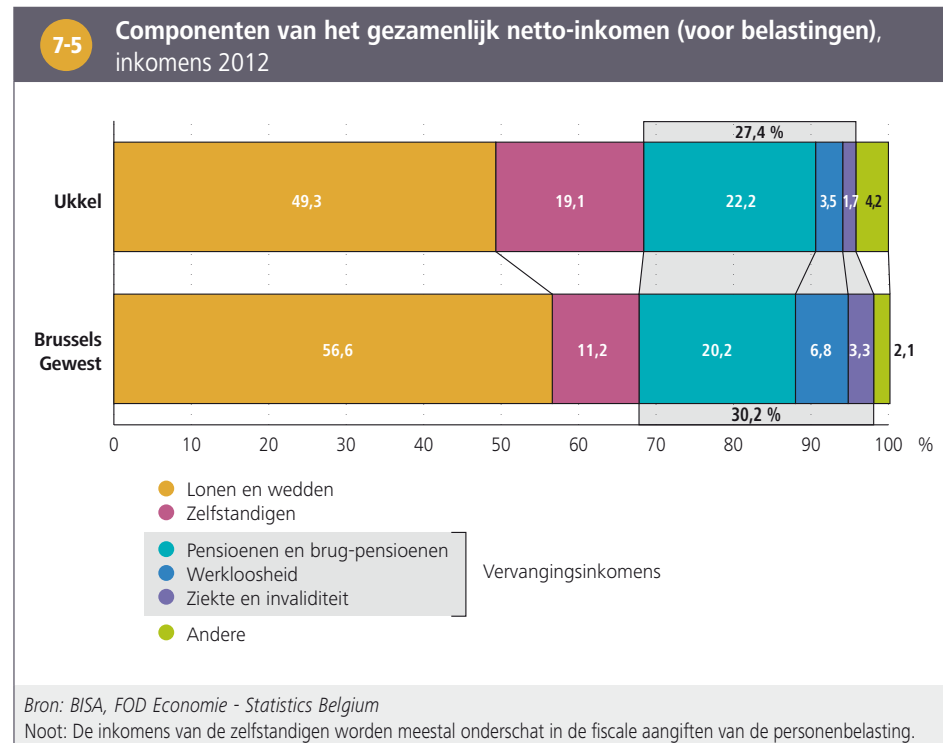


Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

- Noten:
- In een streven naar eenvoud worden de klassen aangeduid met ronde cijfers, terwijl in werkelijkheid enkel de ondergrens van elke klasse wordt opgenomen.
 - Deze grafiek werd opgesteld zonder onderscheid te maken tussen individuele en gemeenschappelijke aangiften, deze laatste bevatten inkomens van een of twee personen. Een verdeling per type aangiften die verschillend is binnen de gemeente en binnen het hele Gewest kan een invloed hebben op de verdelingen van het aantal aangiften per inkomensklasse.

12 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2016), *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?* Focus nr. 14, februari 2016.

De analyse van de **bron** van deze fiscale inkomens (vóór belastingen) in 2012 toont dat het aandeel van de fiscale inkomens uit zelfstandige arbeid veel hoger is in Ukkel (19 %) dan in het Gewest (11 %), in tegenstelling tot de inkomens uit loonarbeid (49 % tegenover 57 %). Ook het aandeel inkomens uit pensioenen is hoger in Ukkel (door het hogere aantal senioren) in verhouding tot het gewestelijke gemiddelde, in tegenstelling tot het aandeel van de fiscale inkomens uit werkloosheidsvergoedingen, ziekte en invaliditeitsuitkeringen **7-5**.



7.2. PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Het aantal personen dat recht heeft op een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkeringen of invaliditeitsuitkeringen) of van een bijstandsuitkering is een indicator

van het aantal personen dat met een **beperkt inkomen** moet leven, vaak onder de **armoederisicogrens**¹³.

Het aandeel van de bevolking dat van een vervangingsuitkering (behalve pensioenen) of een bijstandsuitkering leeft, is veel lager in Ukkel dan in het Brussels Gewest.

In Ukkel leeft 9 % van de beroepsactieve bevolking (18-64 jaar) van een werkloosheids- of een inschakelingsuitkering, 2 % van een **leefloon** (of **equivalent leefloon**), 2,6 % van een invaliditeitsuitkering en 1,3 % van een uitkering voor personen met een handicap. Jongeren (18-24 jaar) worden in het algemeen sterker getroffen door armoede: 4,5 % van hen heeft recht op een leefloon of een equivalent leefloon in Ukkel. Bij de ouderen (65 jaar en meer) leeft 6 % van een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) en 3 % van een uitkering voor personen met een handicap **7-6**.

7-6 Aantal en aandeel personen dat een beroep doet op een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of bijstandsuitkering, per leeftijdsklasse, 1 januari 2014

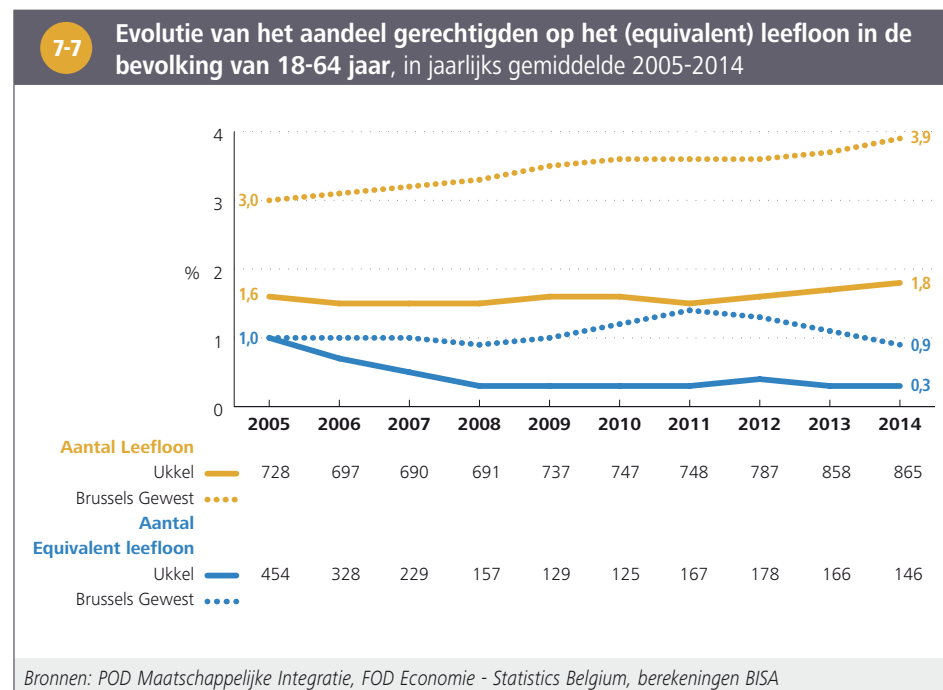
	Ukkel		Brussels Gewest
	Aantal	%	%
Bevolking van 18 tot 24 jaar	6.911	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	313	4,5	10,6
Werkloosheidsuitkering ¹	255	3,7	6,9
Bevolking van 18 tot 64 jaar	49.384	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	1.012	2,0	4,9
Werkloosheidsuitkering ¹	4.547	9,2	12,9
Invaliditeitsuitkeringen ²	1.273	2,6	3,9
Uitkering voor personen met een handicap ²	660	1,3	1,9
Bevolking van 65 jaar en meer	15.362	100,0	100,0
Inkomensgarantie voor ouderen	936	6,1	10,7
Uitkering voor personen met een handicap ²	458	3,0	6,5

Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid, RVP, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
 Noten: [1] Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
 [2] Gegevens op 31 december 2013

¹³ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2015). *Welzijnsbarometer 2015*. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De **evolutie** van het aandeel gerechtigden op het **leeftloon** bij de bevolking (18-64 jaar) in Ukkel tussen 2005 en 2014 wijst op een andere trend dan in het Gewest: het aandeel gerechtigden op het leeftloon stagneerde in het algemeen in die periode in de gemeente, terwijl deze steeg in het Gewest. Het verschil tussen het aandeel gerechtigden op het leeftloon in Ukkel en het Gewest is tussen 2005 en 2014 dus uitgediept **7-7**.

Ook de evolutie van het aandeel gerechtigden op het **equivalent leeftloon** in Ukkel verschilt van de gewestelijke trend: in Ukkel is dit aandeel sterk gedaald in het begin van de periode en is het sinds 2008 ongeveer gelijk aan nul, terwijl dit aandeel in het Gewest in het begin van de periode stagneerde om tot in 2011 te stijgen en vervolgens te dalen (grotendeels door bepaalde maatregelen inzake asiel en migratie die de federale regering genomen heeft¹⁴). Zo is het aantal asielzoekers en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister ingeschreven zijn en bijstand krijgen van het OCMW al enkele jaren heel laag in Ukkel.



14 Deze maatregelen hadden tussen 2013 en 2014 een daling van het aantal asielaanvragers en vreemdelingen die niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister als gevolg.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVV)

Het aantal **rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming** (RVV) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als een indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2015 hebben 10 099 personen recht op een verhoogde tegemoetkoming in Ukkel als rechthebbende of als persoon ten laste, een niet te verwaarlozen aantal in absolute termen. In relatieve termen vertegenwoordigen deze personen 12 % van de Ukkelse bevolking (tegenover 26 % voor het Gewest). De percentages begunstigen zijn in de gemeente duidelijk lager dan voor het Brussels Gewest, ongeacht de leeftijdsklasse **7-8**.

7-8

Aantal en aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV), per leeftijdsklasse en per geslacht, januari 2015

Leeftijdsklasse	Ukkel						Brussels Gewest		
	Aantal rechthebbenden ¹			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Minder dan 18 jaar	1.070	1.012	2.082	13,2	12,4	12,8	33,5	33,2	33,3
18 - 24 jaar	473	501	974	13,7	14,5	14,1	27,2	27,8	27,5
25 - 64 jaar	1.706	2.624	4.330	8,6	11,6	10,2	19,2	23,0	21,1
65 jaar en meer	793	1.920	2.713	13,3	20,1	17,5	26,4	32,1	29,8
Totaal	4.042	6.057	10.099	10,8	13,8	12,4	24,1	27,1	25,6

Bronnen: KSZ-Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, BISA, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Noot: [1] Gerechtigden en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone **begroting** verwijst naar het geheel van ontvangsten en uitgaven die een regelmatig en gebruikelijk karakter hebben. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen behoren dan weer tot de buitengewone begroting. Tussen 2009 en 2012 was het gewone resultaat van de rekeningen van de gemeente Ukkel in evenwicht. De jaren 2008 en 2013 werden echter afgesloten met een tekort. De rekeningen van de gemeente sluiten al meerdere jaren af met een positief gecumuleerd resultaat (dat steeg in de loop van de periode 2008-2013).

Voor de rekeningen van 2008-2013 waren de gewone ontvangsten en uitgaven **per inwoner** in Ukkel gemiddeld lager dan deze voor de 19 Brusselse gemeenten samen. Hetzelfde geldt voor de investeringsuitgaven per inwoner. De **schuld** per inwoner is in Ukkel trouwens lager dan voor de 19 Brusselse gemeenten samen **8-1**. Ze is tussen 2005 en 2013 wel verdubbeld in de gemeente. De schuld bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT) lijkt verwaarloosbaar te zijn in verhouding tot de totale schuld van de gemeente: in 2013 vertegenwoordigt de schuld bij het BGHGC slechts 1 % van de totale schuld van Ukkel, tegenover 15 % voor de 19 gemeenten samen.

8-1

Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

	Ukkel	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.261	1.681
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.248	1.696
Schuld ¹ in euro per inwoner	1.214	1.333
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	197	248

Bronnen: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

Noot: [1] Schulden bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën inbegrepen.

De **liquiditeitsratio** geeft het vermogen weer van de gemeente om haar financiële verbintenissen op korte termijn na te leven. In Ukkel was deze coëfficiënt in 2013 hoger dan een (2,26), wat wil zeggen dat de gemeente haar schulden op korte termijn (op ten hoogste een jaar) kan terugbetalen.

De **graad van financiële autonomie** van de gemeente toont wel aan dat slechts 47 % van haar middelen afkomstig is van eigen kapitaal, wat een relatief ongunstige situatie is in vergelijking met het gemiddelde van deze indicator voor de 19 gemeenten (62 %).

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

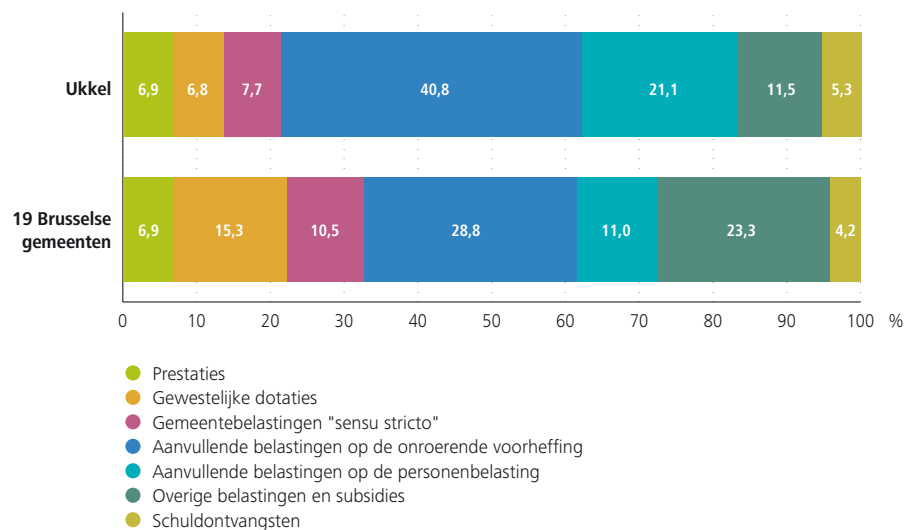
De betere sociaaleconomische situatie van een groot deel van de inwoners van Ukkel heeft een impact op de **ontvangsten** van de gemeentebelasting. In Ukkel is het aandeel van de ontvangsten uit de opcentiemen bij de **onroerende voorheffing** en uit de opcentiemen bij de **personenbelasting** hoger dan bij de 19 gemeenten samen. Ze vertegenwoordigen respectievelijk 41 % en 21 % van de ontvangsten van de gemeente (tegenover 29 % en 11 % voor de 19 gemeenten samen) **8-2**. Het rendement van de onroerende voorheffing en vooral de personenbelasting per inwoner is eveneens hoog in Ukkel in vergelijking met het gemiddelde van de 19 gemeenten.

Het aandeel van de **gewestdotaties** in de ontvangsten is in Ukkel lager dan in de 19 gemeenten samen (7 % tegenover 15 %). De dotaties worden onder de gemeenten verdeeld volgens criteria zoals aantal inwoners, leerlingen, werklozen, begunstigden van een leefloon, alsook het rendement van de onroerende voorheffing en de personenbelasting (compenserende rol)¹⁵. Ook het aandeel van de andere belastingen en subsidies, met de transfers naar de gemeente van andere bestuursniveaus, is lager in Ukkel.

De **personeelskosten** zijn de belangrijkste **uitgaven** van de gemeente Ukkel: in de periode 2008-2013 werd gemiddeld 48 % van de uitgaven besteed aan de personeelskosten van het gemeentebestuur (pensioenlasten inbegrepen), tegenover 41 % voor de 19 gemeenten **8-3**. Herleid tot het aantal inwoners zijn de personeelskosten van de gemeente Ukkel niet hoger dan het gemiddelde van de 19 gemeenten.

8-2

Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2008-2013



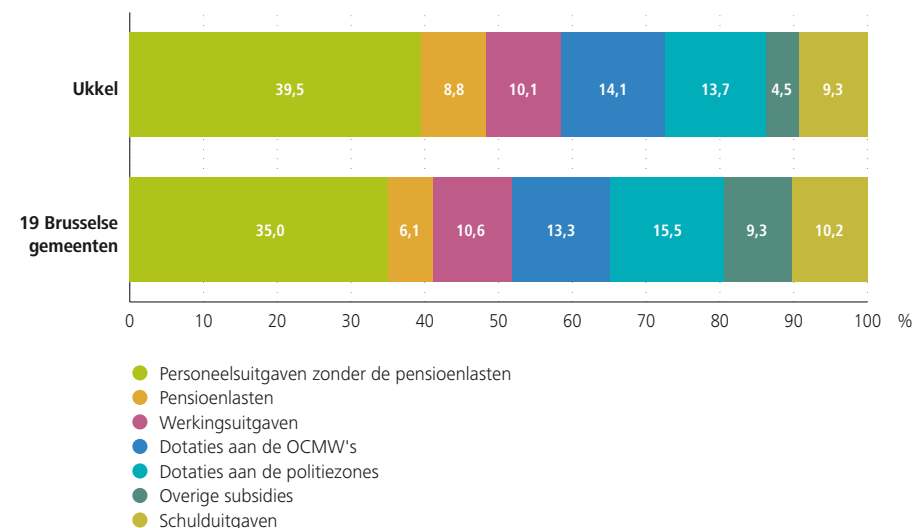
Bron: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, berekeningen BISA

Noten: • De ontvangsten uit prestaties zijn die waarvoor de gemeente als tegenprestatie iets levert (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).

• De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietinteressen.

8-3

Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

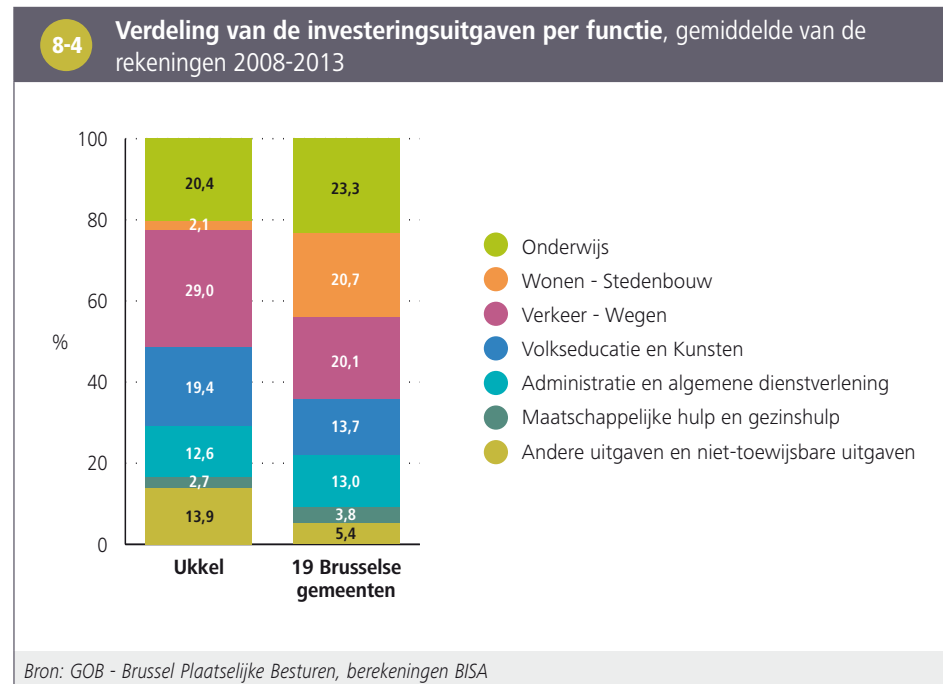


Bron: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, berekeningen BISA

15 Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015), *Verslag over de financiële toestand van de Brusselse gemeenten 2008-2014*. Brussel Plaatselijke Besturen.

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. In de periode 2008-2013 ging een groot deel van de investeringen in Ukkel gemiddeld naar de domeinen verkeer/wegen, onderwijs en volkswontontwikkeling en kunsten (respectievelijk 29 %, 20 % en 19 % van de investeringsuitgaven, tegenover 20 %, 23 % en 14 % voor de 19 gemeenten samen). De gemeente investeerde daarentegen amper in de domeinen huisvesting en stedenbouw tijdens deze periode **8-4**.



9. HUISVESTING

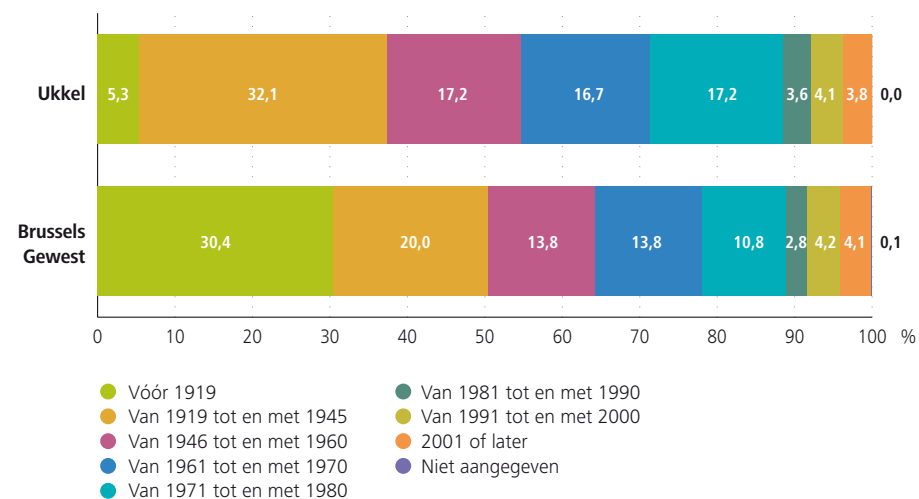
Op 1 januari 2014 werden er 18 492 gebouwen en 41 741 woningen geteld in Ukkel, waaronder 1 686 sociale woningen.

9.1. KENMERKEN VAN HET WONINGBESTAND

Ukkel is een gemeente uit de **tweede kroon** en dit impliceert een latere **verstedelijking** dan in de gemeenten van de **eerste kroon**. Op basis van de gegevens van de Census 2011 over de **conventionele woningen** blijkt dat een derde van de woningen werd gebouwd in het interbellum en meer dan de helft tussen 1946 en 1980 (deze aandelen zijn groter dan voor het Gewest). Heel oude woningen - gebouwd vóór 1919 - maken slechts 5 % uit van het woningpark in Ukkel (tegenover 30 % voor het Gewest) **9-1**.

9-1

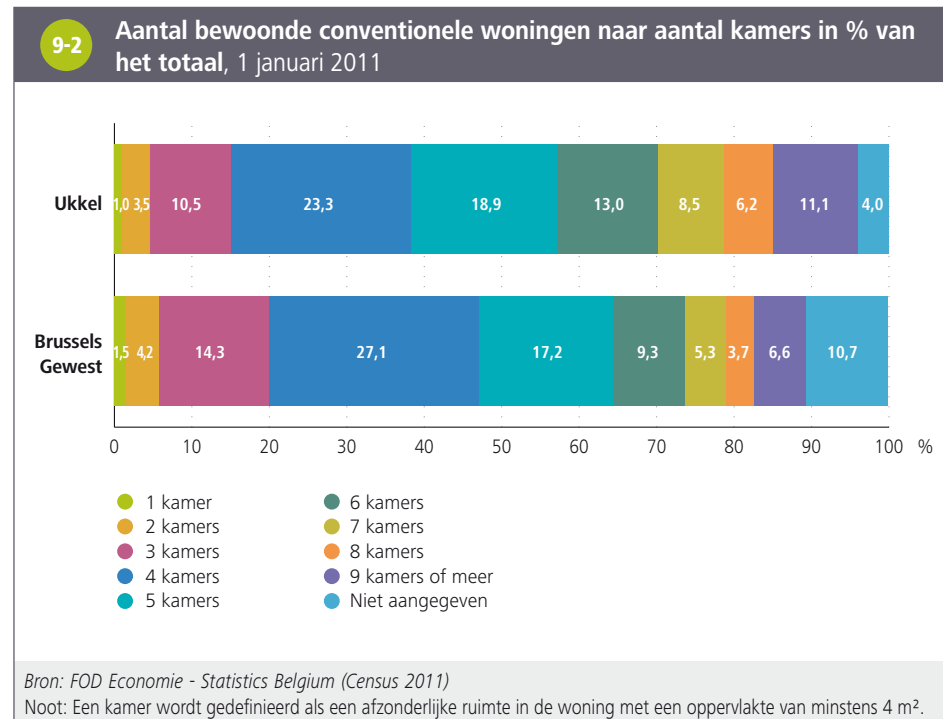
Aantal bewoonde conventionele woningen naar bouwperiode in % van het totaal, 1 januari 2011



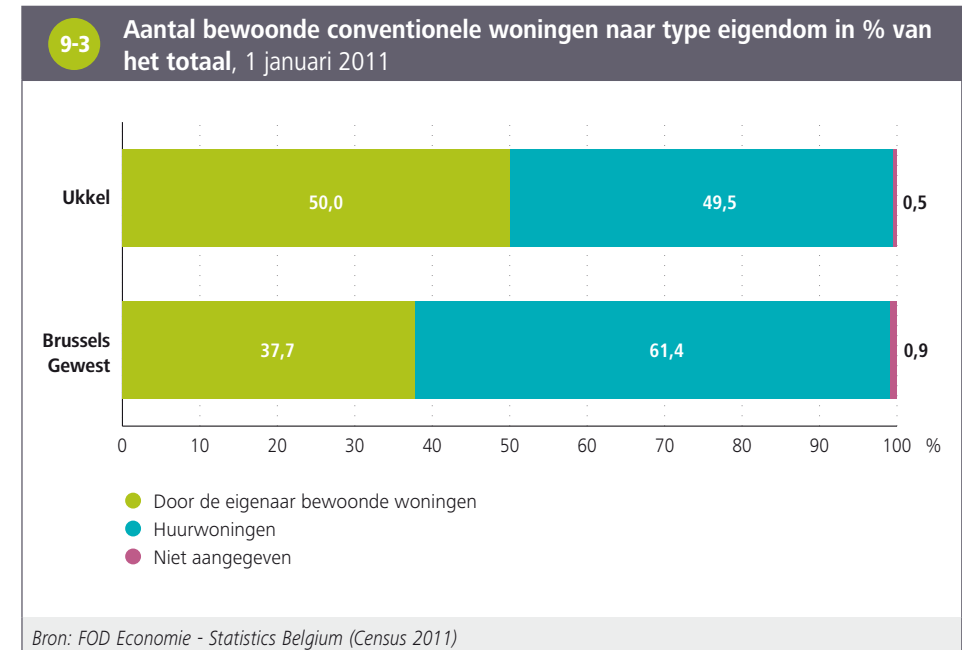
Bron: FOD Economie - Statistics Belgium (Census 2011)

Noot: Het bouwjaar is het jaar van beëindiging van de opbouw van het gebouw waarin de woning zich bevindt. Het gaat dus niet om de laatste renovatie.

Wat het aantal **kamers** betreft, telt meer dan de helft van de woningen in Ukkel ten minste 5 kamers (58 %, tegenover 42 % voor het Brussels Gewest). Vooral de heel grote woningen (meer dan 8 kamers) zijn duidelijk oververtegenwoordigd in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde. Het aandeel woningen met minder dan 4 kamers is daarentegen minder groot in Ukkel ⁹⁻² 16. Ukkel telt trouwens veel meer halfopen of open bebouwing in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde (14 % van het woningpark tegenover 5 % in het Gewest)¹⁷.



Nog steeds op basis van de gegevens van de Census 2011 blijkt dat de helft van de woningen in Ukkel door hun **eigenaar** wordt bewoond, wat veel meer is dan in het Gewest (38 %) ⁹⁻³. Ukkel behoort inderdaad tot de vier Brusselse gemeenten met het grootste aandeel eigenaars.



16 Voor 4 % van de woningen kent men in Ukkel het aantal kamers niet (11 % voor het hele Brussels Gewest).

17 Zie website van het BISA: www.bisa.brussels/themas/ruimtelijke-ordening-en-vastgoed/

9.2. SOCIALE WONINGEN

Op 31 december 2013 telde de gemeente Ukkel 1 686 sociale woningen (of 59 meer dan in 2005). In verhouding tot het aantal huishoudens is het aandeel sociale woningen laag in Ukkel: er zijn slechts 4,5 sociale woningen per 100 huishoudens in de gemeente, tegenover 7 per 100 voor het Gewest ⁹⁻⁴.

Gegevens uit 2011 tonen aan dat het aandeel huishoudens dat zich heeft **ingeschreven** voor een sociale woning eveneens relatief laag is in Ukkel (2,5 % tegenover 7 % voor het Gewest)¹⁸.

9-4 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2013		
	Ukkel	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	1.686	39.393
Aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens	4,5	7,3

Bronnen: BGHM, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

9.3. HUURPRIJS EN VASTGOEDPRIJZEN

De gemiddelde huurprijs en vastgoedprijzen zijn duidelijk veel hoger in Ukkel in vergelijking met de situatie op niveau van het Gewest, rekening houdend met de verschillende kenmerken van de woningen en de leefomgeving. In 2013 bedraagt de gemiddelde maandelijkse huur voor een woning met twee slaapkamers 858 euro, tegenover 732 euro in het Brussels Gewest. De gemiddelde verkoopprijs van huizen bedraagt 513 900 euro, tegenover 365 200 euro in het Gewest ⁹⁻⁵.

9-5 Huurprijs en vastgoedprijzen		
	Ukkel	Brussels Gewest
Gemiddelde maandelijkse huurprijs van een woning met 2 slaapkamers in 2013 (euro)	858	732
Gemiddelde verkoopprijs van gewone woonhuizen in 2014 (duizenden euro)	513,9	365,2
Gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's in 2014 (duizenden euro)	287,8	224,8

Bronnen: Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Economie - Statistics Belgium, BGHM

¹⁸ Zie Wijkmonitoring: www.wijkmonitoring.brussels

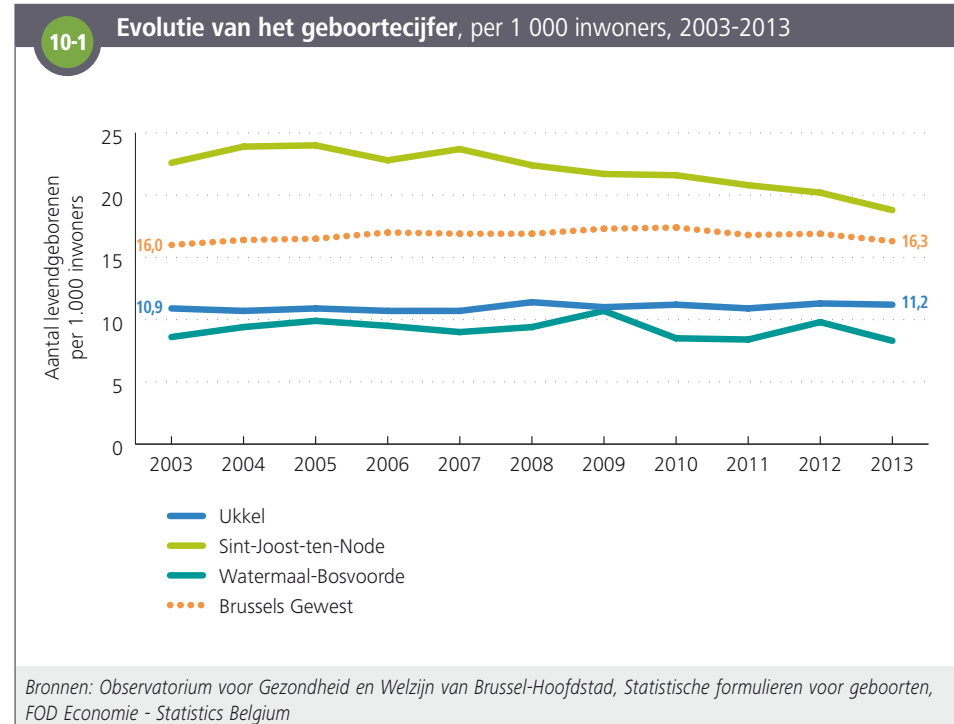
10. GEZONDHEID

10.1. GEZONDHEID VAN DE PASGEBORENEN

Geboortecijfer

Volgens de [Statistische geboorteformulieren](#) telde Ukkel 904 **levendgeborenen** in 2013, of 17 meer dan de gegevens van de [officiële bevolking](#). Dit verschil is te wijten aan de geboorten bij ouders-asielzoekers die ingeschreven zijn in het wachtregister, maar ook van ouders in een onregelmatige verblijfssituatie of met een specifiek statuut (zoals diplomatiek personeel), die niet opgenomen zijn in de officiële bevolkingscijfers¹⁹.

Tussen 2003 en 2013 is het aantal geboorten lichtjes gestegen in Ukkel (net als het aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd), maar is het [geboortecijfer](#) stabiel gebleven **10-1**. Het geboortecijfer in Ukkel is veel lager dan in het Gewest en benadert het laagste cijfer van het Gewest, vastgesteld in Watermaal-Bosvoorde, gedeeltelijk door het kleinere aandeel vrouwen op vruchtbare leeftijd (zie hoofdstuk Bevolking). Het [totale vruchtbaarheidscijfer](#) is in 2014 ook lager in Ukkel (1,6) dan in het Gewest (1,9)²⁰.

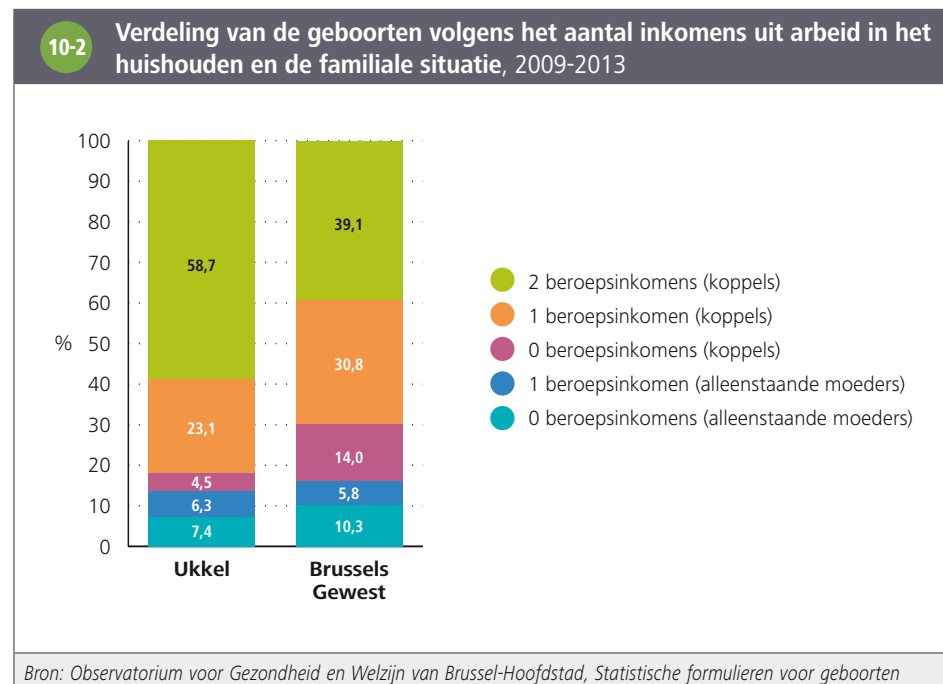


¹⁹ Anderzijds omvat de [officiële bevolking](#), in tegenstelling tot de [Statistische geboorteformulieren](#), wel de geboorten van Belgische inwoners die in het buitenland worden geboren. Voor meer informatie over dit thema zie Hercot et al, 2015; Perinatale gezondheidsindicatoren van Brussel 2000-2012. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

²⁰ Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium.

Sociodemografische kenmerken van de geboorten en de moeders

Door de gunstige sociaaleconomische situatie van talrijke gezinnen in de gemeente is het percentage kinderen dat wordt geboren in een huishouden zonder inkomen uit arbeid tweemaal lager in Ukkel (12 %) dan in het Gewest (24 %). Ook het aandeel kinderen die geboren worden in een huishouden met één inkomen is minder hoog in Ukkel (29 % tegenover 36 % in het Gewest), net als het aandeel geboorten in een eenoudergezin (alleenstaande moeder) (14 % tegenover 16 % in het Gewest) ¹⁰⁻² - en dit ondanks het feit dat eenoudergezinnen licht oververtegenwoordigd zijn in de gemeente (zie hoofdstuk Bevolking).



In Ukkel heeft 44 % van de vrouwen die tussen 2009 en 2013 bevallen zijn, geen Belgische **nationaliteit** (tegenover 50 % in het Gewest), en is 59 % niet geboren als Belg (tegenover 74 % voor het Gewest).

Van de vrouwen die in 2013 bevallen zijn, zijn de meest vertegenwoordigde nationaliteiten respectievelijk de Belgische (53 % van de vrouwen), Franse (11 %), Roemeense (3,9 %), Poolse (3,3 %) en Marokkaanse nationaliteit (2,5 %). Tussen 2003 en 2013 zijn de respectieve aandelen van de Roemeense en Poolse moeders het sterkst gestegen (ze vertegenwoordigden respectievelijk 0,7 % en 2,1 % in 2003).

Gezondheid van de borelingen en de moeders

Bij de vrouwen die bevallen zijn tussen 2009 en 2013 zijn heel **jonge moeders** proportioneel minder vertegenwoordigd in Ukkel (1,1 %) dan in het Brussels Gewest (2,2 %) ¹⁰⁻³. Dit wordt verklaard door een lagere **vruchtbaarheidgraad** van de vrouwen van 15-19 jaar (0,4 % tegenover 1,4 % voor het Gewest). **Oudere moeders** zijn daarentegen proportioneel meer vertegenwoordigd in Ukkel (6 % van de vrouwen die bevallen zijn tussen 2009 en 2013) dan in het Brussels Gewest (4,9 %). Dit is vooral te verklaren door een hoger aandeel vrouwen van 40-49 jaar op de bevolking, vermits de vruchtbaarheidgraad van deze leeftijdsgroep lager is dan in het Gewest (0,9 % tegenover 1,2 % in het Gewest). De verschillen met het Gewest voor de andere indicatoren van de **gezondheid van moeder en kind** die verder worden voorgesteld, zijn in lijn met het grotere aandeel oudere moeders in de gemeente, maar de verschillen zijn statistisch niet significant.

10-3 Indicatoren van de gezondheid van moeder en kind, 2009-2013

	Ukkel		Brussels Gewest
	Aantal	Per 100 levendgeborenen	Per 100 levendgeborenen
Meerlinggeboorten	183	4,2	3,8
Vroeggeboorte (< 37 weken)	332	7,6	7,3
Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur	443	10,1	9,9
Moeders < 20 jaar	47	1,1	2,2
Moeders ≥ 40 jaar	259	6,0	4,9

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit

In Ukkel verschilt de **perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit** niet significant van het Brussels Gewest **10-4**.

10.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Levensverwachting

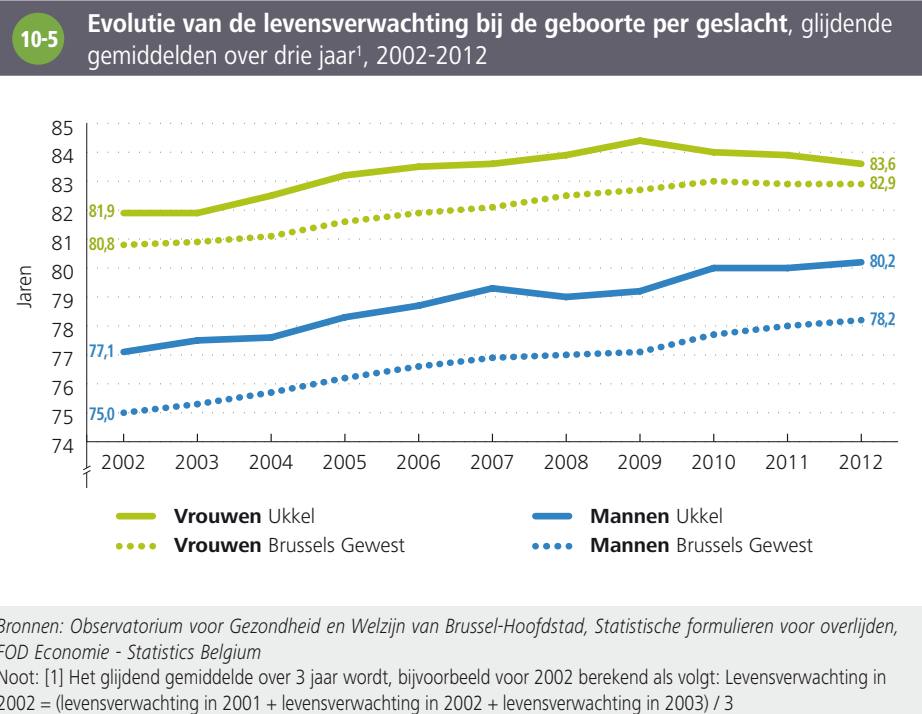
In Ukkel bedraagt de **levensverwachting** van vrouwen 83,6 jaar en deze van mannen 80,2 jaar in 2012²¹, wat hoger is dan voor het Brussels Gewest (respectievelijk 82,9 jaar en 78,2 jaar). In de periode 2002-2012 steeg de **levensverwachting** voor de mannen sterker dan voor de vrouwen, zowel in Ukkel als in het Brussels Gewest **10-5**. Het verschil in levensverwachting met het Gewest houdt verband met een lager sterftecijfer van de senioren in de gemeente.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Ukkel bedraagt het **vroegtijdige sterftecijfer** (voor 75 jaar) 336 per 100 000 mannen en 229 per 100 000 vrouwen **10-6**. Na standaardisatie voor leeftijd is dit cijfer beduidend lager dan dat van het Gewest (-23 % voor de mannen en -19 % voor de vrouwen). In vergelijking met de gewestelijke situatie is het cijfer van vroegtijdig overlijden door tumoren (meer bepaald tumoren van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen) en andere ziekten van hart, vaten, spijsverteringsstelsel en de luchtwegen lager bij de mannen in Ukkel. Het vroegtijdige sterftecijfer van vrouwen in Ukkel is in vergelijking met het Gewest lager voor de tumoren van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen) en andere ziekten van hart, vaten en de luchtwegen.

10-4	Perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte, 2009-2013		
		Ukkel	Brussels Gewest
	Aantal	Per 1.000 geboorten	Per 1.000 geboorten
Perinatale mortaliteit	41	9,3	7,8
Infantiele mortaliteit	13	3,0	3,0
Foeto-infantiele mortaliteit	45	10,2	9,4

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
 Noot: De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.



21 De **levensverwachting** in 2012 wordt hier bepaald als het glijdend gemiddelde van de levensverwachting over 3 jaar heen ((levensverwachting 2011 + levensverwachting 2012 + levensverwachting 2013) / 3).

10-6

Bruto vroegtijdig sterftcijfer (< 75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, Ukkel en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2013

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹
Alle doodsoorzaken	565	336,4	-23 %	424	229,1	-19 %
Kankers	205	122,1	-22 %	196	105,9	-11 %
<i>Kanker van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën en longen</i>	60	35,7	-32 %	29	15,7	-37 %
<i>Borstkanker</i>	< 5	-	-	52	28,1	+4 %
Hart- en vaatziekten	126	75,0	-16 %	53	28,6	-38 %
<i>Ischemische hartziekten</i>	60	35,7	-12 %	22	11,9	-20 %
<i>Andere hartziekten</i>	24	14,3	-24 %	9	-	-
<i>Cerebrovasculaire aandoeningen</i>	22	13,1	-20 %	13	-	-
Aandoeningen van de luchtwegen	26	15,5	-55 %	27	14,6	-33 %
Aandoeningen van het spijsverteringsstelsel	28	16,7	-37 %	24	13,0	-16 %
Uitwendige doodsoorzaken	90	53,6	+2 %	48	25,9	-2 %
<i>Zelfmoord²</i>	35	20,8	+23 %	22	11,9	+37 %

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Verschil in mortaliteit = $(\text{Gestandaardiseerde mortaliteitsratio} - 1) \times 100$

[2] Het aantal sterfgevallen door zelfmoord wordt onderschat: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

• Enkel de doodsoorzaken die meer dan 20 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 20 gevallen zijn, worden het bruto sterftcijfer en het mortaliteitsverschil in vergelijking met het Gewest niet weergegeven en wordt de cel blanco gelaten.

• De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Kankers: incidentie en screeningsprogramma's

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaat­kanker (bij mannen) zijn de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest.

In Ukkel is de gestandaardiseerde **incidentie** van long- en bronchiën­kanker bij de mannen en vrouwen in de periode 2009-2012 lager dan in het Gewest, terwijl deze voor prostaat­kanker bij de mannen en borstkanker bij de vrouwen er hoger is. De incidentie van de colorectale kanker voor beide geslachten verschilt niet veel van deze van het Gewest ¹⁰⁻⁷.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische **screening** te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, borstkanker en baarmoederhalskanker.

In Ukkel is de totale dekking van borstkankerscreening bij vrouwen van 50 tot 69 jaar hoger dan deze van het Gewest (62 % tegenover 53 %). Het aandeel vrouwen dat een mammografie kreeg in het kader van het georganiseerde en gratis programma ('mam­motest' genoemd) is in Ukkel lager dan in het Gewest²² ¹⁰⁻⁸. De totale dekking ligt eveneens lager dan de Europese aanbeveling van 70 % van de doelgroep.

Wat de screening voor baarmoederhalskanker betreft, is het percentage vrouwen tussen 25 en 64 jaar dat een uitstrijkje heeft laten nemen in de periode 2010-2012 in Ukkel (59 %) hoger dan in het Brussels Gewest (53 %)²³.

10-7

Bruto incidentiecijfers van longkanker, colorectale kanker, prostaat­kanker en borstkanker, Ukkel en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2012

	Aantal kankers	Bruto incidentiecijfer (/100.000)	Verskil in incidentie in vergelijking met het Gewest ¹
Mannen			
Prostaat	240	166,5	+20 %
Colorectaal	105	72,9	-13 %
Longen-bronchiën	80	55,5	-45 %
Vrouwen			
Borst	372	220,5	+13 %
Colorectaal	123	72,9	+1 %
Longen-bronchiën	58	34,4	-29 %

Bronnen: Stichting Kankerregister en FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Verschil in incidentie = (Gestandaardiseerde incidentieratio - 1) x 100

• De **statistisch significante verschillen** in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

10-8

Dekkingsgraad van het georganiseerde borstkankerscreeningsprogramma en totale dekking van borst­onderzoeken bij vrouwen van 50 tot 69 jaar, 2011-2012

	Ukkel	Brussels Gewest
Mam­motest	6,9 %	9,9 %
Mammografie en/of mam­motest	62,1 %	52,9 %

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Brumammo, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

22 Voor meer informatie over dit thema, zie Yannart et al (2015) *Vierde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2009-2013)*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

23 InterMutualistisch Agentschap, Atlas. www.aim-ima.be

WOORDENLIJST

Activiteitsgraad: percentage van de [beroepsbevolking](#) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de wijken in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoededrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2014 (inkomens 2013) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1 085 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 1 736 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2 279 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risico lopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn ([niet-werkende werkzoekenden](#)).

Binnenlandse werkgelegenheid: de binnenlandse werkgelegenheid stemt overeen met de banen van personen die op een grondgebied werken, ongeacht de woonplaats van de werknemers.

Btw-plichtige ondernemingen: de statistieken van btw-plichtige ondernemingen worden opgesteld door Statistics Belgium van de FOD Economie. Ze tellen enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen. Wat betekent dat deze statistieken geen rekening houden met de verschillende exploitatiezetels die een onderneming kan hebben, verdeeld over een of meerdere gemeenten en deze als een enkele onderneming beschouwen, gevestigd in de gemeente waar de maatschappelijke zetel zich bevindt.

De [stopzettingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal die niet meer aanwezig zijn in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar maar wel voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een onderneming die een gemeente verlaat om zich ergens anders te vestigen, zonder zijn statuut te veranderen in het register van btw-plichtige ondernemingen, zal niet in het aantal stopzettingen worden meegeteld.

De [oprichtingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal ondernemingen aanwezig in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar en niet voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een reeds geregistreerde onderneming die zich op het grondgebied van een gemeente vestigt, wordt niet als een oprichting beschouwd. De statistieken 2014 voor het aantal btw-plichtige ondernemingen waren bijgevolg uitzonderlijk hoog, vergeleken met de jaren voordien. Dat is te verklaren door een verandering in de wetgeving die sinds januari 2014 de prestaties van advocaten onderwerpt aan de btw. In de eerste maanden van 2014 hebben zij dan ook stappen moeten ondernemen om hun btw-inschrijving in orde te brengen. Deze inschrijvingen om zich aan te passen aan de nieuwe regels zijn geen echte oprichtingen van ondernemingen, omdat deze ondernemingen in de meeste gevallen reeds actief waren.

De [faillissementsgraad](#) van ondernemingen wordt berekend door het aantal faillissementen van ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve btw-plichtige ondernemingen van dat jaar. Het aantal faillissementen van ondernemingen is gebaseerd op de aangiften van de handelsrechtbanken, aangevuld door informatie uit het ondernemingsregister van Statistics Belgium. We stellen vast dat er bijzonder veel waren in 2013 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de handelsrechtbanken van Brussel voor koophandel in de loop van dit jaar een

“massale” schoonmaakoperatie hebben doorgevoerd voor de ondernemingen met een economische gezondheid die als dubieus werd beschouwd.

Circulaire migratie: duidt de beweging aan van personen die hun levensruimte delen tussen twee landen, wat vaak de mogelijkheid biedt om contact te houden met de familie die in het land van herkomst is gebleven en simultaan een baan in het buitenland te behouden.

Conventionele woningen: de conventionele woningen worden gedefinieerd als een geheel van aparte (omringd door muren en daken) en onafhankelijke potentiële verblijven (met een ingang direct naar de straat, een trap of de gang) die vanuit architecturaal standpunt opgetrokken zijn met permanente bewoning als doel.

Economische afhankelijkheidscoëfficiënt: de economische afhankelijkheidscoëfficiënt wordt verkregen door de bevolking in de meest afhankelijke leeftijdsschijven (namelijk de personen jonger dan 18 en de 65-plussers) te delen door de bevolking die het meest in aanmerking komt om een professionele activiteit uit te oefenen (18-64 jarigen).

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen en vreemdelingen met verblijfsrecht, die niet zijn ingeschreven in het rijksregister. De bedragen zijn identiek aan deze van het leefloon.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden

dus niet mee opgenomen in de fiscale statistieken. Dit betekent dat sommige sociale transfers (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er enkele personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals de buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Foeto-infantiele sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0 tot verstreken 364 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid (GVE): deze indicator kan de gemiddelde levensstandaard binnen een bevolking benaderen, door rekening te houden met de structuur van de bevolking volgens de leeftijd en de samenstelling van de huishoudens. Om het gemiddeld inkomen per GVE van een gemeente te berekenen, wordt het fiscale inkomen (hier na belastingen) van de inwoners van de gemeente dus gedeeld door het aantal GVE van de gemeente (de berekeningswijze houdt geen rekening met aangiften van een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul). Om het aantal GVE van de gemeente te berekenen, gebruiken we een equivalentieschaal die wordt toegepast om het aantal personen in een huishouden om te zetten in “equivalent volwassene”: aan de eerste volwassene wordt een coëfficiënt 1 toegekend, aan alle andere personen ouder dan veertien jaar 0,5 en aan kinderen van veertien jaar en jonger 0,3. De bevolking werd hier dus omgezet in GVE om rekening te houden met de structuur van de huishoudens omdat deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. Om vergelijkingen mogelijk te maken, moet elke persoon die deel uitmaakt van een collectief huishouden in de berekening worden beschouwd als gezinshoofd van een private huishouden.

Geslachtsverhouding: het gaat om de verhouding tussen het de aantal mannen en het aantal vrouwen. Via deze graad kan men de verdeling van de bevolking naar geslacht analyseren.

Gestandaardiseerde incidentieratio: totaal aantal gevallen van een bepaalde ziekte in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” gevallen in de gemeente

(verkregen door het incidentiepercentage per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gestandaardiseerd sterftecijfer: totaal aantal sterfgevallen in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” sterfgevallen in de gemeente (verkregen door het sterftecijfer per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gini-coëfficiënt: is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. De coëfficiënt is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul, worden niet mee in rekening gebracht.

Graad van financiële autonomie: aandeel van het eigen vermogen van de gemeente (met uitzondering van de voorzieningen voor risico's en lasten) in procent van het totale passief.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doelstelling groene ruimten creëren, ze aaneenschakelen door middel van met groen omzoomde straten en rivieren doen herleven in het belang van de inwoners en binnen een bredere ecologische visie. Het werd opgestart in 1996 en werd in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0+ tot verstreken 364 dagen) per 1 000 levendgeborenen.

Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur: het geboortegewicht hangt nauw samen met de zwangerschapsduur. Bepaalde factoren kunnen bij identieke zwangerschapsduur tot een lager geboortegewicht leiden: roken, alcohol, aandoeningen van de placenta, enz. Foetusen met een laag gewicht in vergelijking met het gemiddelde van de foetusen die na een identieke zwangerschapsduur geboren worden, hebben vaak perinatale gezondheidsproblemen en een hoger mortaliteitsrisico. Het lage geboortegewicht voor de duur van de zwangerschap komt overeen met de totale levendgeborenen met een gewicht lager dan het percentiel 10 van de geboorten voor dezelfde zwangerschapsduur (zwangerschapsduur van 24 tot en met 41 weken), tijdens de geanalyseerde periode (hier 2009-2013).

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbereidheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Levensverwachting: de hier bestudeerde levensverwachting betreft de levensverwachting bij de geboorte, die aangeeft hoe oud iemand gemiddeld zou worden indien hij of zij vanaf de geboorte en doorheen zijn of haar leven op elke leeftijd dezelfde overlijdenskansen zou accumuleren als deze die opgetekend werden in de verschillende leeftijdscategorieën van de bestudeerde populatie gedurende een bepaald periode. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftecijfers van de bestudeerde periode.

Liquiditeitsratio: aandeel van de schulden op een jaar of meer en van de financiële rekeningen in procent van de schulden op een jaar of meer van de gemeente.

Lokale vestigingseenheden: exploitatiezetels van de ondernemingen in de gemeente waar ze werkelijk gevestigd zijn, op voorwaarde dat ze ten minste één werknemer aangegeven hebben bij de RSZ.

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

Perinatale sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen in de eerste week (0 tot verstreken 6 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk

recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen ([leefloon](#), [equivalent leefloon](#), IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Senioriteitscoëfficiënt: de senioriteitscoëfficiënt geeft het relatieve aandeel aan van de oudste personen (80 jaar en meer) binnen de groep senioren (65 jaar en meer). Deze coëfficiënt meet de vergrijzing van de senioren.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister ([officiële bevolking](#)) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister.

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en is het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door de Algemene Directie Statistiek, op basis van structurele kenmerken die worden geïdentificeerd via volkstellingen (de laatste belangrijke aanpassingen dateren van 2001).

Statistisch significant verschil: een verschil tussen twee cijfers wordt statistisch significant genoemd, wanneer de kans heel groot is dat dit verschil overeenstemt met een reëel verschil en het risico dat het verschil het resultaat is van toeval, heel klein is.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: aantal kinderen dat een vrouw in het reproductieve leeftidsinterval zou krijgen indien ze hetzelfde vruchtbaarheidscijfer zou blijven vertonen op elke leeftijd. Het wordt berekend door de [vruchtbaarheidscijfers](#) per leeftijd op te tellen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door

de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Verouderingscoëfficiënt: de verouderingscoëfficiënt is de verhouding tussen het bevolkingsaandeel van senioren (65 jaar en meer) in vergelijking met het bevolkingsaandeel van de jongsten (jonger dan 18 jaar). Deze meet de vergrijzing van de bevolking.

Vruchtbaarheidscijfer: de verhouding van het aantal levendgeboorten bij vrouwen van een bepaalde leeftijd tot het aantal vrouwen van die leeftijd. De verstreken leeftijd, m.a.w. de leeftijd bij de laatste verjaardag, wordt in aanmerking genomen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de [werkende bevolking](#) (werkend) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking ([niet-werkende werkzoekenden](#)) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociodemografische en fysieke kenmerken.

Voor meer informatie: www.wijkmonitoring.brussels

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
BGHGT	Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
Brumammo	Brussels Coördinatie Centrum voor Borstkankeropsporing	POD	Programmatorische Federale Overheidsdienst
btw	Belasting over de toegevoegde waarde	RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
EU	Europese Unie	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
FOD	Federale Overheidsdienst	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
GBP	Gewestelijk bestemmingsplan	RVV	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging
GEN	Gewestelijk Expresnet	WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie		
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel		
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat		
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen		
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid		
MIVB	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel		
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling		
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden		

VOOR WIE MEER WIL WETEN

MEER INDICATOREN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.wijkmonitoring.brussels

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse:
www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad:
www.observatbru.be

NASLAGWERKEN

Corijn, E. & van de Ven, J., 2013, *The Brussels Reader. A small world city to become the capital of Europe*. Bruxelles, VUBPRESS.

Dessouroux, C., 2008, *Espaces partagés, espaces disputés. Bruxelles, une capitale et ses habitants*. Bruxelles, Université libre de Bruxelles (CIRHIBRU) & Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale.

Jaumain, S. (Dir.), 2009, *La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire & Patrimoine des communes de Belgique*. Bruxelles, Racine.

Vandermotten, C., 2014, *Bruxelles, une lecture de la ville. De l'Europe des marchands à la capitale de l'Europe*. Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.

Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015). *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGEAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel. http://forms.mi-is.be/Atlas_NDL.pdf



Zoom op de gemeenten: Ukkel

De publicatie “Zoom op de gemeenten” van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft voor het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het territorium waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.observatbru.be

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.
Ce document est également disponible en français.